БҮХЭ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЭ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 150 (6079) ИЮЛИИН 26 СРЕДА 1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Малажалай продуктнуудые бэлэдхэлгэ түргэдхэхэ

Манай республика болбол малажалай гол һалбаритай республика мүн. Республикын колхозууд ба совхозууд нилээд ехэ хэмжээнэй һү, мяха, нооһо, брынзэ болон бусад продуктнуудые гүрэндөө тушааха уялгатай байна. «1950 ондо ургаса хуряалгые ба хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлнүүдые үнгэргэхэ тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ тогтоол соо малажалай продуктнуудые хаһа болзортонь гүрэндөө тушаажа, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр Эхэ оронойнгоо эрилтые улам һайнаар хангаха шухала байһан тухай заагдаһан байха юм.

СССР-эй правительствын ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй энэ тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлэн, республикын түрүү аймагууд ба колхозууд малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушаалга амжалтатайгаар ябуулжа байна. Жэшээнь, Кабанскын, Прибайкальска аймагууд һү тушааха, Иволгын, Кабанскын аймагууд мяха бэлэдхэхэ уялгануудаа муу бэшээр дүүргэнэ. Тиихэдэ, Курумканай, Баргажанай аймагууд үндэгэ тушааха түсэбөө, Кабанскын, Кударын, Байкало-Кударын аймагууд брынзэ бэлэдхэлгээ, Хориин аймаг нооһо тушаалгаяа амжалтатайгаар дүүргээд, мүнөө түсэбһөө гадуур тушаажа байна.

Хориин аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозые абаад үзэбэл, гүрэндөө 1 тонно 522 килограмм нооһо түсэбһөө гадуур тушаажа, колхоздоо 70 мянган түхэригэй олзо доход оруулаа. Тиихэдэ, эндэхи Үдын сомоной колхозууд ба ажалшад нооһо тушааха түсэбөө 140 процент, үндэгэ—148, мяха—162, брынзэ—92 процент дүүргэһэн ба һү тушаалгаяа календарна түсэбэй ёһоор ябуулна. Тэрэшэлэн Закаменай аймагай Мыло-Бортойн сомоной «Улаан-Одон» колхоз үндэгэ, брынзэ бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэбые июлиин 15-да, һү тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээд байха юм. Энэ колхозой ахалагша һаалишад Р. Соктоева, Д. Нимаева гэгшэд өөһэдынгөө даалан үнеэдые жэшээтээр харууһалһанай, адуулга ба уһалалгыень зоотехническэ заабариин ёһоор эмхидхэһэнэй ашаар һү һааха жэлэйнгээ түсэбүүдые мүнөө 87—88 процент дүүргээ. Тэдэнэр мүн үнеэдэйнгээ һүнэй тоһолигой процентые нилээд дээшэлүүлжэ шадаа. Бичурын аймагай «Безбожник» колхозой ОТФ (даагшань нүхэр Киселев) нооһо, брынзэ бэлэдхэлгээ хододоо болзорһоонь урид дүүргэдэг, гүрэндөө эрхим шанартай мяха тушаахын зорилгоор бэлшээн таргалуулагдаха хонидой гүүртэ эмхидхэдэг байна. Тэрэшэлэн Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз гүрэндөө, дунда жэшээгээр 300-аад килограмм амидын шэгнүүртэй, тарган ба дундаһаа дээшэ шадалтай мал тушаана. Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой 317 айлнууд һү, мяха, үндэгэ тушаалгаар гүрэнтээ болзорһоо урид тоосоо. Энэ колхозой гэшүүд өөһэдынгөө патриотическа мэдэрэлые харуулан:

—Гүрэнэй интересүүд юунһээшье үнэтэй. Колхозно таряашадта үзүүлжэ байгаа советскэ правительствын халуун анхарал оролдолгыень бидэнэр үдэр бүхэндэ харанабди. Эгээл тиимэһээ түрэл гүрэндөө үгэхэ ёһотой продуктнуудаа түргэн тушаахые оролдонобди, — гэжэ мэдүүлнэд. Иигэжэ, Эхэ ороной патриодууд гүрэнэйгөө урдахи уялгые үнэн сэхээр, нэрэтэй түрэтэйгөөр, хаһа саг сооньба болзорһоонь урид дүүргэхые оролдодог байна.

Гэхэтэй хамта, гүрэнэйнгөө урдахи уялгануудые дүүргэлгэдэ хаа хаанагүй иимэ һайнаар хандадаг бэшэ байна. Зарим аймагууд ба колхозууд уялгануудаа хангалтагүйгөөр дүүргэһэн хэбээрээ. Жэшээлхэдэ, Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй аймагууд гүрэндэ мяха бэлэдхэхэ түсэбөө июлиин 20 болотор миил 15—18 процент, Курумканай ба Сэлэнгын аймагууд һү тушааха түсэбөө 29—31 процент дүүргээ. Заиграйн, Яруунын, Түнхэнэй аймагууд үндэгэ, нооһо тушааха түсэбөө хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Тиихэдэ Курумканай, Заиграйн, Түнхэнэй, Сэлэнгын, аймагууд брынзэ тушааха түсэбөө таһалдуулаа гэхэдэ болохо. Гадна, малай арһа тушаалга республика дотор хүсэд һайнаар ябуулагданагүй.

Иимэ ябадал имагтал малажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха хүдэлмэриие дурсагдагша аймагуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ба бэлэдхэлэй органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ёһотоор эмхидхээгүй, гүрэн түрын удхашанартай энэ шухала хэмжээ-ябуулгые өөрөө бүтэхэдэ найдажархиһан дээрэһээнь тохёолдоо. Жэшээ болгон, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хүршэ Калининай нэрэмжэтэ колхозые абаад үзэе. Малай адуулга, харууһые шадабаригүйгөөр эмхидхэһэн дээрэһээ малай ашаг шэмые багаар абадаг, малаа хоролтодо оруулдаг, гүрэндөө дундаһаа доошо шадалтай малнуудые тушаадаг байна. Нёдондо энэ колхоз үнеэн бүриһөө миил 472 литр һү һааһан байха юм. Тиихэдэ Ториин, Бичурын, Зэдын, Иволгын, Заиграйн ба бусад хэдэн аймагуудай олонхи колхозууд малые һүниндөө адуулга, үнеэдые 3 удаа һаалга мүнөө хүрэтэр эмхидхэнгүйгөөр малай зунай адуулгын сезониие үнгэргэжэ байна.

Дээрэ дурсагдагша эдэ бүхы шалтагаанһаа малажалай продуктнуудые гүрэндэ бэлэдхэлгэ республика дотор үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Республикын колхозууд ба ажалшад малажалай продуктнуудые тушаалгаар гүрэнтэйгөө болзорһоонь урид ба хаһа саг соогоо тоосохо дүүрэн арга боломжотой.

Имагта түрэн түрын удхашанартай энэ хэрэгтэ нютагуудтахи партийна, советскэ, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй органуудай хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө хүтэлбэрилхы үүргые дээшэлүүлхэ, продуктнуудай бэлэдхэлгые болзорһоонь урид дүүргэхын тула колхозууд ба колхознигууд, сельсоведүүд ба ажалшадай хоорондын социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилготой. Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгээр гүрэнтэйгөө хаһа саг сооньтоосохо ябадал хадаа Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые, арадайнгаа ажана тэнигл эн байдалые улам саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ арадай-ажахыч шухалын шухала зорилго мүн болоно.

Нүхэд колхознигууд ба ажалшад! Түрэл инаг Эхэ орондоо эрхим шанартай һү, мяха ба малажалай бусад продуктнуудые элбэг ехээр тушааят!

Бурят-Монголой АССР-эй промышленностиин 1950 оной хоёрдохи кварталай түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай

Бурят-Монголой АССР-эй Статистическэ Управлениин мэдээсэл

Республикын бүхы промышленностиин валова продукци гаргаха 1950 оной хоёрдохи кварталай түсэб 99 процент, түрүүшын хахад жэлэй түсэб 100 процент ба июниин түсэб — 97 процент дүүргэгдэбэ.

Республикын промышленностиин 1950 оной хоёрдохи квартал соо гаргаһан валова продукциие 1949 оной хоёрдохи кварталайхитай жэшэбэл 103 процент, тиихэдэ энэ оной түрүүшын хахад жэлэйхиие 1949 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй жэшэбэл 104 процент болоно.

Министерствонүүд, ведомствэнүүд ба предприятинууд тус тустаа квартальна түсэбүүдээ иимэ хэмжээндэ дүүргээ гэбэл:

	1950 оной II кварталай түсэб дүүргэлтын процент	1950 оной II кварталай процентые 1949 оной II кварталтай жэшэбэл
«Бурмонголлес трест	103	136
Мяха-консервын комбинат	137	132
Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод	111	101
«Росглавхлеб» трест	89	102
Байкалгосрыбтрест	68	99
Галуута-Нуурай рудоуправлени	107	116
Механизированнэ шэлэй завод	89	95
Маслопром трест	78	125
Сэмбын фабрика	100	132
Ликёро-архиин завод	108	123
Спиртын завод	108	66
Мелькомбинат	101	149
Судно заһабарилгын завод	99	112
Механическа завод	59	62
Загаһа болбосоруулдаг завод	101	140
Городской электростанци	130	92
Улан-Удын МРЗ	105	97
Селендумын МРЗ	94	69
Байкало-Сэлэнгын леспромхоз	116	165
Махоркын фабрика	101	144
Нютагай промышленностиин Министерство бүхыдөө:	104	112
Тэрэ тоодо:		
Металлоширпотреб завод	95	107
Шэгнүүр заһабарилдаг завод	114	105
Мебельнэ фабрика	140	124
Һээы дарадаг фабрика	79	87
Сүхын арһанай завод	108	104
Гуталай фабрика	103	140
Райпромкомбинадууд	106	118
Нютагай эдеэ хоолой промышленностиин Министерство бүхыдөө:	107	127
Тэрэ тоодо:		
Кондитерска фабрика	103	124
Гүрэнэй пивын завод	122	146
Үнэгэтэйн плодоовощно завод	174	141
Жилтуринска тээрмэ	61	59
Уланай тээрмэ	106	269
Хориин тээрмэ	115	101
Усть-Кяхтын тээрмэ	44	49
Райпищекомбинадууд	99	133

	1950 оной II кварталай түсэб дүүргэлтын процент	1950 о сй II кварталай процентые 1949 оной II кварталтай жэшэбэл
Барилгын материалнуудай Управлени бүхыдөө:	100	98
Тэрэ тоодо:		
Дээдэ-Березовкын хирпиисын завод	76	83
Шалутска известково завод	160	132
Черепичнэ завод	114	133
Заиграйн комбинат	137	100
Еловско комбинат	84	133
Нютагай түлишын промышленностиин Управлени	125	127
Кооперативна промышленность бүхыдөө:	95	81
Тэрэ тоодо:		
Промкооперациин Управлени	92	71
Лесхимпромсоюз	87	103
Коопинсоюз	116	101

1950 оной II-дохи кварталда промышленна шухала зүйлэй продукцинуудые үйлэдбэрилгэ иимээр харуулагдана гэбэл:

Шулуу нүүрһэн	106	115
Электроэнерги	109	109
Хэрэгсэлэй модо шэрэлгэ	122	130
Хюрөөдэгдэһэн материал	79	133
Сонхын шэл	97	96
Хирпиисэ	62	100
Извёстко	85	122
Нооһон бүд	99	137
Арһан гутал	65	100
Һээы гутал	57	67
Колбасна зүйлнүүд	179	172
Мяханай консерв	102	109
Загаһанай консерв	42	48
Загаһа барилга	109	136
Спирт	101	62
Малай тоһон	54	80
Сыр	35	52
Кондитерска зүйлнүүд	103	152
Пивэ	108	107

Валова продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө дүүргэбэшье, «Бурмонголлес» трест модо бэлэдхэхэ ба хюрөөдэхэ квартальна түсэбүүдээ бодото дээрэнь дүүргээгүй. БМАССР-эй нютагай промышленностиин Министерствын предприятинууд 54 зүйлэй эдлэлнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбтэй байһан аад, энэ квартал соо оройдоо 28 зүйлэй продукцинуудые үйлэдбэрилжэ, тогтоогдоһон номенклатурна түсэбөө дүүргээгүй.

БМАССР-эй эдеэ хоолой промышленностиин Министерство түсэблэгдэһэн 19 зүйлэй продуктнуудай оройдоо 9 зүйлэйнь продуктнуудые үйлэдбэрилжэ шадаа. Коопинсоюз түсэблэгдэһэн 51 зүйлһөө оройдоо 11 зүйлые дүүргэһэн байна. Коопинсоюз хадаа ниитын ба тусхай захилнуудые оёжо, түсэбтэ харагдаагүй зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн, квартальна түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ шадаһан байха юм.

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Яруунын аймагай колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэжэ байһан тухай

Республикын хүдөө ажахын Министерствын хэһэн шалгалтанууд дээрэһээ харахада, Яруунын аймгүйсэдком болбол колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Устав эбдэлгые усадхаха хэмжээнүүд тухай ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой дүүргэлтые хангаагүй. Тэрээнэй эсэстэ аймагай колхозуудта Устав эбдэлгэ эсэслэн усадхагдахаһаа байтагай, харин артелиин Уставай бүдүүлигээр хазагайруулагдажа байһан олон шэнэ баримтанууд элирүүлэгдэһэн тушаа БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет зааба.

Аймгүйсэдком ба тэрээнэй хүдөө ажахын таһаг хадаа колхозуудта газар эдлүүрилгые мүнөө хүрэтэр гуримтай болгоодүй. Зарим колхозой гэшүүд колхозойнгоо эдлүүриин газарһаа өөрынгөө усадьбые ехэдхэһэн, тиихэдэ колхозой гэшүүн бэшэ хүнүүд колхозой газарые дура зоргоороо эдлэжэ байһан баримтанууд бии байна. Аймагай олохон колхозуудта ажалай эмхидхэл ба түлбэридэ байһан дутуу дунданууд усадхагданагүй.

Энэ аймагай зарим колхозуудта ажалай жаяг заршам тон һула байха юм. Үнгэрһэн 1949 ондо ажал хэжэ шадаха аяар 150 колхознигууд ажалта үдэрэй минимумые олоогүй байгаа. Гэбэшье, мүнөө 1950 ондо энэ алдуу дабтагдажа байна. Комсомольско сельсоведэй Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо энэ оной түрүүшын хахад жэл соо ажал хэжэ шадаха бүхы колхознигуудай 38 процентнь ажалта үдэрэй тогтоогдоһон минимумые олоогүй байха юм.

Аймгүйсэдком ба тэрээнэй хүдөө ажахын таһаг колхозуудта ниитын зөөри хогшолые үрихэ ябадалтай шанга тэмсэл ябуулнагүй. Энэ оной үнгэрһэн 6 һара соо аймагай колхозууд малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб дүүргээгүй аад лэ, доторой гаргашада 65 толгой адуу, 320 толгой эбэртэ мал, 1122 толгой хони ямаа гаргашалһан байба.

Аймагай колхозуудта финансын ажахы ехээр задагайранхай. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз капиталовложениһээ 6500 түхэриг мүнгэ абажа, тэрээгээрээ бензин худалдажа абаа. Колхозуудта үгэли абалиин тоосоон тон муугаар табигданхай. Колхозуудай түрүүлэгшэнэр колхознигуудай олоһон ажалта үдэрые хараада абангүйгөөр продуктнуудые ба мүнгэ хубаарилна.

Олохон колхозуудта хүдөө ажахын артелиин демократическа үндэһэ һууринууд эбдэгдэжэ, колхозуудай правленинүүд болбол колхознигуудай хамтын суглаанай урда тоосоото элидхэлнүүдые хэнэгүй.

Дээрэ хэлэгдэһэн ехэнүүд дутуу дунданууды тэмдэглэхэ зуураа, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол Яруунын аймгүйсэдкомой хүтэлбэрилхы хүдэлмэриие эрид һайжаруулха тухай тогтоол гаргаба. Хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэжэ байһан баримтануудые дары усадхаха, колхозуудай зөөри хогшол үриһэн нюурнуудые хуулиин харюусалгада хабаадуулха ба колхозуудта ажалай жаяг заршам бэхижүүлхэ шухала тухай тэндэнь хэлэгдэнэ.

В. И. Ленинэй зохёолнуудай арбан зургаадахи том латыш хэлэн дээрэ хэблэгдэбэ

РИГА. Латвийска гүрэнэй хэблэл В. И. Ленинэй зохёолнуудай арбан зургаадахи томые латыш хэлэн дээрэ оршуулжа, хэблэн гаргаба.

Латвиин КП(б)-гэй ЦК-гэй дэргэдэхи, партиин түүхын институдаар— ВКП(б)-гэй ЦК-гэй дэргэдэхи Маркс—Энгельс — Ленинэй институдай филиалаар оршуулгань хэгдэһэн байна.

Ажалай агууехэ хүсэн

МИНСК. (ТАСС). Атомна зэбсэг хорихо тухай Стокгольмско Уряа доро гар табилга Белоруссиин столицада угаа ехэ амжалтатайгаар үргэлжэлжэ байна. Эб найрамдалай документдэ гар табихадаа эрдэмтэд, хүдэлмэришэд, инженернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, пенсионернүүд хадаа эб найрамдалай хэрэгэй түлөө тэмсэхээр эрид шиидэнхэй байһанаа мэдүүлнэ.

Минскэ автомобильна заводой коллектив Стокгольмско Уряа доро гар табяад, эб найрамдалай ажалай вахтада жагсаба.

— Бидэнэр, советскэ хүнүүд хадаа Советскэ Союз хэды шэнээн хүсэ шадалтай байнаб, тэрэнэй толгойлһон эб найрамдалай лагерь тэды шэнээн хүсэтэй байха гэжэ һайн мэдэнэбди. Үйлэдбэриин нэмэлтэ талмайе ашаглалгада оруулха, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ, шэнэ продукци бүтээдэг болохо гэжэ бидэнэр шиидэнхэйбди. Бидэнэр энэ жэлдэ 1 миллион түхэриг алмахабди.

Минскын гүрэнэй эмхи зургаануудта ба дээдэ һургуулинуудта Стокгольмско Уряа доро гар табилга амжалтатайгаар ябуулагдажа байна.

Белорусска столицын хүн зоной олонхинь эб найрамдалай документ доро гараа табяа.

Түрүүшын тэмдэглэл

ДЗАУДЖИКАУ. Стокгольмско Уряада гар табилгада зорюулһан митингын һүүлээр «Малгобекнефть» трестын нефтиин мастер Федор Колесниковэй хүтэлбэрилдэг залуушуулай бригада стахановска хүдэлмэриин суточна графигые ашаглажа, эб найрамдалай лицевой счет нээбэ.

Тэрэ бригада түсэбһөө гадуур 300 тонно нефть абаа, 45 мянган түхэриг мүнгэ арбилаа гэһэн түрүүшын тэмдэглэлые тэрэ счётдоо хэбэ.

Нефтянигуудай жэшээе олон предприятинуудай коллективүүд халан абаба.

Түсэбһөө гадуур ашаанууд

ВЛАДИВОСТОК. Стокгольмско Уряада гараа табиха зуураа. Приморско магистралиин түмэрзамайхид эб найрамдалай стахановска вахтада жагсаба.

Ружинска паровозно депогой коллектив мүрысэгшэдэй түрүү зэргэнүүдтэ ябана. Эндэ суточна даалгабаринууд нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Машинистнууд—табанзуутан нүхэд Павленко, Морухин ба Еремеев гэгшэд паровозойнгоо судка соохи ябасые 600 километр хүргэбэ. Депогой локомотив бүхэн 500 гаран километр ябадаг болоо.

Залуу хүдэлмэришэд мүрысэнэ

Һаяхан № 12 ФЗО-гэй һургуулиие дүүргэжэ гараһан бүлэг залуу хүдэлмэришэдые Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой коллектив угтан абаа һэн. Тэдэнэр һургуулида һуража олоһон теоретическэ мэргэжэлээ практическа ажал дээрэ бүри бэхижүүлжэ байна.

Заводой бүхы хүдэлмэришэдтэй хамта эдэнэр эб найрамдалай стахановска вахтада жагсанхай.

Гэр байрын-коммунальна таһагай хүдэлмэришэдэй дунда Володя Колмаков ба Федя Боронин гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг залуу дархашуулай бригаданууд хуушанай хүдэлмэришэдһөө дутуугүйгөөр хүдэлмэрилнэд. Декадна ба һарынгаа даалгабаринуудые эдэнэр 144 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Мүнөө залуу дархашуул үйлэдбэриин шэнэ, улам дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гарган хүдэлмэрилнэ.

С. Черненко.

Партийна эдэбхитэдтэ туһаламжа

I. Партиин гэшүүндэ абаха гурим

Энэ жэлдэ үнгэрһэн тоосоото-һунгуулиин партийна суглаануud дээрэ парторганизацинуудай хүтэлбэрилэгшэд боложо нилээд олон шэнэ хүнүүд һунгагдаһан байна. Партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ, коммунистнуудай этигэл найдабариие олоһон эдэ нүхэд хадаа ойрын сагта партийна хүдэлмэриин дүй дүршэлые хүсэдөөр шудалха ёһотой. Партийна элэбхитэдтэй хүдэлмэридэнь туһаламжа үзүүлхын тулада бидэнэр партийно—эмхидхэлэй асуудалнуудаар хэдэ хэдэн статья—консультацинуудые энэ үдэрһөө эхилэн толилхомнай.

1. ВКП(б)-гэй гэшүүн хэн боложо шадахаб?

Коммунистическэ партиин асари ехэ арюун зорилгонууд, эдэ уг зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй бэрхэшээлнүүд болбол коммунизмын хэрэгэй түлөө үнэн сэхэ ба хэлбэришэгүй тэмсэлшэд парти дотор байхыень эринэ. Парти дотор байгшадһаа боложо партиин эб эмхитэй байдал, тэрээнэй политическэ хараа шугам, тиин эсэсэй эсэстэ, партиин өөрыншье хуби заяан дулдыдаха байна. Тиимэһээ, нүхэр Сталинай хэлэһэнэй ёһоор, «Манай парти болбол имагтал шалгагдамал хүнүүдтэ үүдээ нээжэ үгэдэг бата хэрэм мүн» (Зохёол, том I, нюур 67).

«Партиин программые мэдэрдэг, тэрээнэй эмхинүүдэй нэгэндэнь хүдэлмэрилдэг, партиин тогтоолнуудай мэдэлдэ ородог ба гэшүүнэй түлбэринүүдые түлэдэг хүн бүхэн партиин гэшүүн гэжэ тоологдоно» гээд ВКП(б)-гэй Устав дотор бэшээтэй, партиин гэшүүн боложо байлгын энэ ленинскэ формулоор хүтэлбэри хэжэ, большевистскэ парти болбол хүдэлмэришэн ангиин, ажалшадай эрхим хүнүүдые өөртөө абадаг гэжэ тэрээнэй бүхы түүхэнь харуулна. Большевизмын анхан бии боложо байха үедэ энэ тодорхойлолгые Ленин хэһэн байгаа. Тэдэ, үнгэрһэн үе соо партиин хүдэлмэриин эрхэ байдалнууд оло дахин хубилһан болобошье, партиин гэшүүн байха тухай Ленинэй формуло тон бата бэхи байһан туладань аяар мүнөөшье парти болбол тэрээгээр хүтэлбэри хэдэг.

Партийна программые мэдэрэлгэ — партида орохо ленинскэ эгээ түрүүшын условн мүн. Партиин программа хадаа — партиин дүтын ба уг зорилгонуудые научнаар найруулжа, тобшоор бэшэһэн ушар мүн. Ленин — Сталинай партиин эсэсэй уг зорилгонь коммунизм байгуулалта мүн. Тиимэ тула, программые мэдэрхэ гээшэ — партиин уг зорилгонуудые, тэрээнэй тактикые гэхэ, гү, али коммунизмын илалта туйлаха тэрээнэй тэмсэлэй практическа аргануудые мэдэрхэ ябадал болоно. Советскэ арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбүүд партиин табижа байгаа уг зорилгонуудые тодорхойгоор харуулдаг туладаа, партиин шухала программна документнүүд болоно. Партиин гэшүүн байха гээшэ — коммунистическэ байгуулалтын түлөө, коммунизм байгуулха түсэбүүдые гүйсэдхэхын түлөө тэмсэхэ гэһэн ушартай.

Коммунист болбол зүбхэн лэ партиин программые, тэрээнэй тактика ба тэрээнэй Уставые мэдэрээд дүүрэхэ ёһотой бэшэ. Партийна программые ехэ дуратайгаар «һайшаадаг» аад лэ, тэдэ хооһоор шашалдахаһаа ондоо юушье хэжэ шадахагүй шашагууд нарата дэлхэй дээрэ үсөөн бэшэ бии юм гэжэ нүхэр Сталин заана. «Иимэ шашагые партиин гэшүүн гэжэ нэрэлээ һаа партиин эгээ нангин нэрэ түрые гутааһан ябадал болохо байнал»... (Зохёол, том 1, нюур 65). Ёһотой коммунистын хэлэһэн үгэ хэһэн хэрэг хоёрынь һолидоггүй. Программые мэдэрээд байхадаа, тэрэ хадаа программые шэн зоригтойгоор болдото дээрэнь бэелүүлхэ ёһотой. Эгээл тиимэ тула партиин эмхинүүдэй нэгэндэнь хүдэлмэрилдэг ба партиин тогтоолнуудай мэдэлдэ ородог хүн лэ партиин гэшүүн гэжэ тоологдожо шадана.

Партида материальна туһаламжа үзүүлхэ гээшэ — тэрээнэй гэшүүн боложо байха уялгата условн мүн. Большевистскэ парти болбол — тэрээнэй бүхы хэрэгүүдтэ хамтаараа нэгэдэн хабаададаг хүнүүдэй һайн дуранай организаци байха юм. Партиин мүнгэн зөөри, түбхын түрүүндэ, гэшүүнэй түлбэринүүдһээ бии болодог туладань коммунист бүхэн өөрынгөө түлбэриие түлэжэ, партида тэрээгээрээ туһална. Гэшүүнэй түлбэриие түлэхэ ябадал хадаа коммунистын эгээл жиирэй уялгань мүн. Тиигээд, энэ юрын эрилтые саг соонь дүүргэдэггүй һаань, бури ехэ хэрэгые һайнаар бүтээхэ гэжэ найдаһанай хэрэггүй. Тиимэһээ 3 һарын турша соо гэшүүнэй түлбэриие түлөөгүй коммунист партиһаа гараһан дээрэ тоологдодог гурим парти дотор байгуулагданхай.

2. ВКП(б)-гэй гэшүүндэ орохо хүн ямар документнүүдые асарха ёһотойб?

ВКП(б)-гэй гэшүүндэ анханаа орожо байгаа хүн бүхэн эхин партийна организацида доро дурсагдагша документнүүдые асаржа бариха ёһотой: партида орохо хүсэлтэй байһан тухайгаа өөрынгөө гараар бэшэһэн мэдүүлгэ, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтооһон формоор бэшэгдэһэн анкетэ, ВКП(б)-гэй Уставай ёһоор рекомендацинууд.

Рекомендаци үгэһэн хүнүүдэй байгаа эхин парторганизацинуудай секретарьнууд тэдэ рекомендацинуудыень гэршэлхэ ёһотой.

Рекомендацинуудые үгэһэн ВКП(б)-гэй гэшүүдэй фамилинуудыень, партбиледүүдэйнь номернуудые, партийна стажынь, хүдэлмэрилжэ байгаа газарыень, партида орохо гэһэн хүниие хэдынһээ хойшо тэдэнэй мэдэхыень партида абаха тухай мэдүүлгэ абаһан эхин парторганизациин секретарь анкетэ дотор бэшэхэ ёһотой.

Партида абаха тухай эхин парторганизациин шиидхэбэри анкетэ дотор бэшэгдээд, эхин парторганизациин секретарь гараа табиха. Тиихэдээ шиидхэбэри абтаһан үдэр заабол бэшэгдэхэ ёһотой.

Хамтын суглаанай протокол дотор партида абаха тухай асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ тодорхойгоор бэшэгдэһэн байха ёһотой: хүн бүхэнэй хэлэһэн үгые, мүн ВКП(б)-дэ орожо байгаа хүндэ табигдаһан асуудалнуудта үгтэһэн харюунуудые тобшоор бэшэхэ зэргэтэй.

3. Партида абаха тухай мэдүүлгые эхин парторганизацида хаража үзэхэ гурим ямар бэ?

Партийна бюротой эхин парторганизацинуудта партида абаха тухай мэдүүлгэ уридшалан бюро дээрэ үзэгдэдэг. Эхин организациин хамтын суглаанда бюрогой һанамжаа хэлэхэдэнь, суглаан болбол партида абаха гү, али үгы гү гэжэ шиидхэхэ байна. Бюро хадаа партида абалга тухай бүхы мэдүүлгэнүүдые, тэдээнэй тоодо ВКП(б)-гэй зэргэнүүдтэ абажа болохогүй хүн гэжэ бюрогой тоолоһоншье хүнэй мэдүүлгые суглаан дээрэ табиха ёһотой. Партиин гэшүүндэ ба кандидадуудта абаха тухай асуудал партида орожо байгаа хүнэй заабол өөрөө байхадань зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһотой.

ВКП(б)-гэй зэргэдэ орохо мэдүүлгэнүүдые бариһан хүн бүхэнэй тухай парторганизациин секретарь суглаанда элидхэхэ ёһотой. Суглаан дээрэ анкетэ болон бүхы рекомендацинуудые уншажа үгэхэ шухала.

4. Партида абаха тухай мэдүүлгые нэмэл партийна суглаан дээрэ хэлсэжэ болохо гү?

Партида абаха тухай мэдүүлгэнүүд хаамалшье, нэмэлшье партийна суглаанууд дээрэ хэлсэгдэжэ болохо.

5. Таһагуудтаа, бригадануудтаа партгруппануудтай эхин организацинуудта партида абаха тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхэ гурим ямар бэ?

Таһагуудтаа, бригадануудтаа партийна группануудтай эхин парторганизацинуудта партида абаха тухай асуудал партийна группын суглаан дээрэ уридшалан хэлсэгдэхэ ёһотой. Партийна группа болбол партида абаха гү, али абаха хэрэггүй гэһэн һанамжаа мэдүүлхэдэнь болохо. Тиигээд эдээнэй алишье ушартань өөрсэгүй, партида абаха тухай мэдүүлгэ болбол партгруппа дээрэ хэлсэгдэһэнэйгээ һүүлээр эхин парторганизациин бюро дээрэ, һүүлээрнь хамтын суглаан дээрэ хэлсэгдэхэ ёһотой.

6. Партийна стаж хэзээнһээ тоологдожо эхилхэб?

Кандидадуудһаа партиин гэшүүндэ орогшодой партийна стаж болбол партиин гэшүүндэ абтаһан тухай тогтоолые эхин парторганизациин гаргаһан үдэрһөө хойшо тоологдожо эхилхэ. Кандидатска стаж болбол кандидадта абаха тухай суглаанай тогтоол гараһанһаа хойшо тоологдожо эхилхэ.

7. Коммунист хадаа партида хэнииe рекомендовалжа шадахаб?

Жэлһээ доошо бэшэ саг соо мэдэхэ хүндөө рекомендаци үгэхые ВКП(б)-гэй Устав эринэ. Колхозуудтай, МТС-үүдтэй, сельсоведүүдтэй саг үргэлжэ барисаатай байдаг районой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болбол ВКП(б)-гэй зэргэнүүдтэ абтажа болохо гэжэ лаб найдаһан, сугтаа ажаллажа һайн мэдэхэ болоһон хүнүүдтээ—колхознигууд ба бэшэшье хүдөөгэй хүдэлмэрилэгшэдтэ рекомендаци үгэхэдэнь болохо. Тэдэ, нэгэ газарта түрөөбди, багаһаа хойшо бэе бэеэ мэдэлсэхэбди гээд лэ, зүгөөр ажал дээрэ бэе бэеэ мэдэлсэхэгүй хүнүүд, рекомендаци үгэлсэхэ абалсахадань буруу болохо байна.

Рекомендаци үгэһэн хүнөө сугтаа ажаллаһаараа мэдэхэ ёһотой гэһэн уставной эрилтэ болбол түрэлхидтөө рекомендаци үгэжэ болохо гү гэһэн асуудалда харюу үгэнэ. Хэрбээ рекомендаци үгэгшэ ба абагша хүнүүд сугтаа хүдэлмэрилжэ байгаа һаа, тэдэнэй түрэлсаданай холбоо рекомендаци үгэхэдэ һаад болохо гэжэ Устав дотор хэлэгдэнэгүй. Хэрбээ ажалайнгаа талаар холбоогүй һаа, түрэлдөө үгэһэн рекомендаци Уставта таарахагүй болоно. Юундэб гэхэдэ, өөрынгөө түрэлхиниие гансал гэр бүлын талаар мэдэхэ, партиин гэшүүн болбол тэрэ түрэлхиингөө ажабайдалые нэгэл талаһаань мэдэдэг байха. Гэхэтэй хамта, общественно-политическэ хүдэлмэри дээрээ, ажаллажа байһан коллективтээ өөрынгөө шадабариие харуулһан хүн лэ партида ородог юм. Тэдэ, ВКП(б)-дэ орохоор бэлэн болоһон иимэ нүхэдтэ түрэлхидһөө рекомендаци абаха ямар хэрэг байхаб. Тэдэнэр сугтаа хүдэлмэрилжэ байдаг ондоо коммунистнуудһаа рекомендаци хэзээдэшье абаха дүүрэн аргатай байхал.

8. Рекомендацинууд хэды соо хүсэндөө байхаб?

Партийна организаци болбол партида абахадаа рекомендациин шанартай байһандань этигэлтэй байха ёһотой. Тиимэһээ, рекомендаци үгтэһэнһөө хойшо үни болоһон байгаа һаань, партийна организаци болбол танай рекомендацинууд хүсэндөө үлэхэ байна гү гэжэ рекомендаци үгэһэн хүнүүдһээ асуун лаблаха уялгатай.

9. Үни хада сугтаа ажаллаһаараа мэдэхэ туладаа үгэһэн коммунистын рекомендаци үнэнтэ гэжэ тоологдохо гү?

Хэрбээ коммунист рекомендаци үгэһэн хүнөө урдада сугтаа хүдэлжэ байхадаа һайн мэдэдэг байгаад, һүүлэй үедэ сугтаа хүдэлдэгшьегүй һаа, зүгөөр тэрээнтэй нигта барисаатай, һайнаар мэдэдэг байгаа һаань, тиимэ рекомендаци зүбтэ тоологдожо болоно.

10. Бэшэ райпарторганизацинуудай бүридхэлдэ байгаа ВКП(б)-гэй гэшүүдэй рекомендацинууд үнэнтэ дээрэ тоологдохо гү?

Бэшэ районно, городской парторганизацинуудта байгаа ВКП(б)-гэй гэшүүдэй рекомендацинууд үнэнтэ дээрэ тоологдодог.

11. Партиин гэшүүн гү, али кандидадта орохо комсомолец ВЛКСМ-эй райкомой (горкомой) рекомендаци заабол абаха ёһотой гү?

Комсомолецууд ВКП(б)-гэй кандидат, тэрэшэлэн гэшүүншье боложо ороходоо ВЛКСМ-эй райкомһоо рекомендаци абаха уялгатай. Комсомолой райкомой рекомендаци юундэ хэрэгтэйб гэхэдэ, партиин зэргэдэ орохоёо байгаа комсомолец ВЛКСМ-дэ байхадаа ямараар өөрыгөө харуулһан байнаб гэжэ тэрээн дээрэһээ мэдэхэ аргатай болгоно.

12. Кандидатска стаж юунэй түлөө тогтоогдоноб?

Энэ стаж гараха үе соогоо кандидат болбол партиин программа, Устав ба тактикатай танилсахын тулада, мүн кандидадай шанарые партийна организациин шалгажа үзэхын тулада кандидатска стаж байгуулагдадаг юм гэжэ ВКП(б)-гэй Устав заана. Кандидадуудай зэргэдэ ябаһанайгаа һүүлээр партиин гэшүүн боложо шадаха гү, али үгы гү, парторганизациин үдэр бүриин хүдэлмэридэ хабаадалсажа болото хэрэг дээрэ бэеэ харуулаа, гү, али үгы гү, партиин гэшүүнэй үндэр нэрэ зэргэдэ тааpаха хүн гү, али үгы гү гэжэ партийна организаци тодорхойлхо ба тиин кандидадые партиин гэшүүн болгожо абаха тухай асуудалые шиидхэхэ байна.

АХЫН АЙМАГТА

ЭРХИМ ХОНИШОН

Һүүлшын хоёр жэл соо 100 хониһоо 125 хурьга түлжүүлэн абаһан, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой алдарта хонишон Д. Санаевые аймсоведэй гүйсэдком болбол Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкэдэ ошохо кандидат болгохо гэжэ тогтообо.

ШАНГУУДЫЕ АБАБА

1949 ондо адуу мори үсхэбэрилгөөр эрхим амжалтануудые туйлаһан адуушад нүхэд С. Семенов (колхоз «Улан-Ока») ба Ж. Унжуев (колхоз «КИМ») гэгшэд БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор 1000—1000 түхэригэй шангуудта хүртэбэ.

Тэдэнэр хадаа энэ жэлдэ 100 гүүдһээ 100 унага абаха уялга абаба.

КУРСА БОЛОБО

МТФ-нүүдые даагшадай ба ахалагша һаалишадай 15 үдэрэй курс Ахын аймагай хүдөө ажахын таһагта болобо. Курсантнууд болбол үхэр малай һү үгэлгые арбижуулха, тэдэниие зүбөөр тэжээхэ тухай, мүн малай тэжээл бэлдэлгэ, физиологи, анатоми тухай 120 часай программа үзэжэ гараба.

ПОЛИТҺУРГУУЛИ ДҮҮРГЭБЭ

Политһургуули шагнагшадые табилга аймагай партийна кабинет соо болобо. Политһургуулиин программын материалые эрхим һайнаар шудалһанаа нүхэр Потапова (аймагай библиотекые даагша), Д. Хандакова ба Бартаев (соц. хангалгын таһагые даагша) гэгшэд экзамен дээрэ харуулба. Хамта дээрээ тус һургуулиие 14 хүн дүүргэжэ гараһан байнад.

ЭДИР ЗАЛУУШУУЛАЙ САДТА

Гүрэнэй тэдхэмжээр саг үргэлжын эдир залуушуулай сад Орлик тосхондо нээгдэбэ. Аймагай центрэй хүдэлмэрилэгшэдэй ба албахаагшадай 25 үхибүүд тэндэ ерэжэ амарна. Хүмүүжүүлэгшэ нүхэр Шубинай ударидалга доро хүүгэд ойгоор экскурсида гарадаг юм.

А. Модонов.

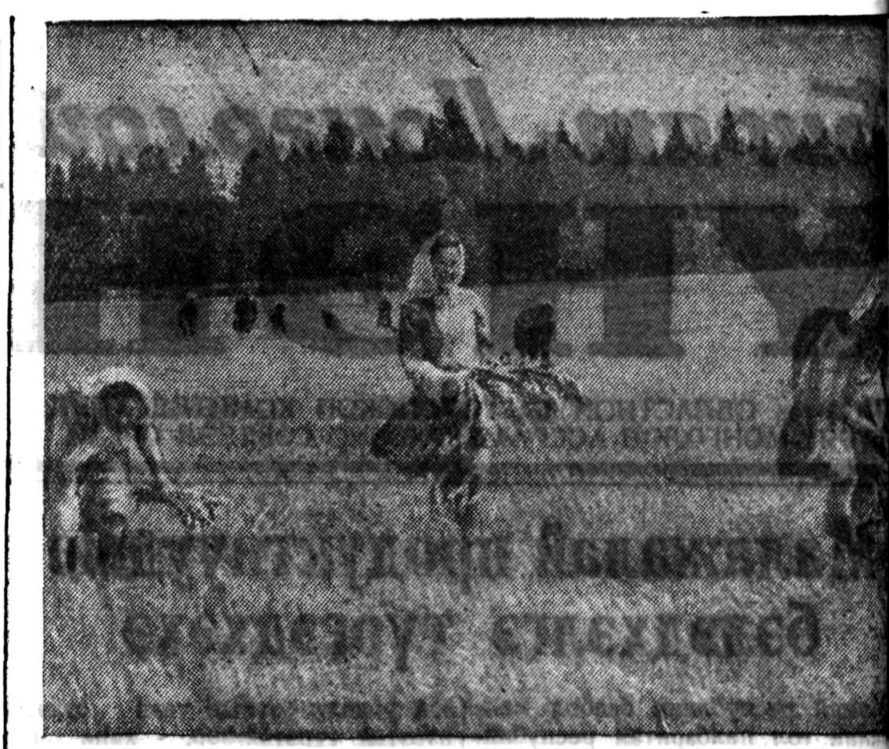

Яруунын аймагай мяханай совхозой коллектив байгша ондо орооһото культурануудай үндэр ургаса хуряаха гэһэн уялга абанхай. Мүнөө тарялангай хойноһоо харууһалга хэжэ байна. Бог буртаг үбһэ түүхэ хүдэлмэридэ үхибүүд һурагшад ба гэрэй эзэн эхэнэрнүүд хүгшэн залуугүй хабаадалсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой 1-дэхи фермын ячменэй талмайе буртаг үбһэн сэбэрлэлгэ.

М. Минеевэй фото.

БАГШЫН ДҮЙ ДҮРШЭЛҺӨӨ

Бурят һургуулида ород хэлэ заалга тухай

РЕДАКЦИҺАА: Үхибүүдые ород хэлэндэ шадабаритайгаар һургадаг багшанар манай республика дотор олон. Доро толилогдоһон статья соо Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн долоон жэлэй һургуулиин багша нүхэр Д. Таршановагай дүй дүршэлые харуулнабди. Тиихэ зуураа, тус асуудал тушаа өөһэдынгөө һанамжануудые бидэндэ эльгэхэ бэзэ гэжэ республикын багшанарта найданабди.

Нүхэр Дулма Намахановна Таршанова Сутайн долоон жэлэй һургуулиин багшанарай эгээл залуунь юм. Тэрэ гурбадахи жэлээ хүдэлмэрилнэ. Бурят үхибүүд ород хэлэ ба бэшэгые эрхимээр шудалжа хэзээдэ шадаха гэһэн һаналда нүхэр Таршанова этигэдэг ба болдото ажал дээрээ бэелүүлдэг.

Жэлэй эхиндэ хоёрдохи классай 2 һурагшад ородоор уншажа ба үгын сохилтые зүбөөр хэлэжэ шадахагүй байгаа һэн. Залуу багша үдэр бүхэндэ тэдэнэртэй зүб сохилто хэхэ тушаа хүдэлмэрилжэ эхилээ. Энээндэнь И. Баранниковай зохёоһон ород хэлэнэй учебник ехээр туһалаа. Тэрэ учебник соо үгэ бүхэнэйнь сохилто тусхай тэмдэгээр заагдаһан юм. Нэгэ һара үнгэрөөд байхада тэдэ һурагшад таталюургүйгөөр ба зүбөөр уншадаг болоо.

Урда жэлнүүдэй һуралсалай дутагдалнуудые усадхаха талаар нүхэр Таршанова ехэхэн ажал ябуулба. Юуб гэхэдэ, урда тээнь хүдэлмэрилһэн багша һурагшадайнгаа үгые баяжуулха талаар биратай юумэ хээгүй байгаа. Энээнэйнь эсэстэ үхибүүд программаар хараалагдаһан олонхи ород үгэнүүдые мэдэхэгүй байшоо.

Таршанова хадаа ород хэлые һурагшадайнгаа дуратайгаар, үнэн зүрхэнһөө шудалха ябадал туйладаг байна. Тэрэ болбол саг үргэлжэ, тэсэмгэйгээр ажалла[...] өөрынгөө хүсэлые аша үр[...] болгодог. Тиихэдээ гансал гр[а]матикые хооһоор намнадаг б[...] харин туһалбариин элдэб хүдэл[мэ]ринүүдые ехээр хэрэглэдэг ба[йна]. Жэшээлхэдэ, классһаа гадуур [...] шалгые тон үндэр хэмжээндэ [...] нирхолтойгоор үнгэргэдэг юм. Н[...] тиимэ уншалгые эндэ харуула[...]

Сталинска шангай лауреат [Бо]рис Полевойн «Бидэ—советскэ [...]нүүдбди» гэһэн номые унша[лга] болобо. Тэндэ советскэ развед[ч]цын 4 ондоо хэлэ хүсэд һайн[аар] мэдэдэг байһаниинь үхибүү[дые] ехээр һонирхуулба. Тиигээд, х[...] илангаяа ород хэлэ мэдэхэдэ е[...] хэн удхашанартай гэһэн тем[...] хөөрэлдөөн болоһон байгаа. Э[...] сэй эсэстэ Дулма Намахано[вна] үхибүүдһээ иигэжэ асууба:

—Ород бурят хэлэнэй словар[ь] бултадаа һайнаар хэжэ ябана [гү].

Энээнһээ хойшо һурагшад с[ло]варь хэхые тон ехээр дурал[...] болоһон юм. Хэрбээ зарим н[...]нэй гэртээ словарь хэнгүйгөөр е[...]хадань, Дулма Намахановна [...]дэнһээ шанга эрилтэ хэдэг.

Олон ород үгэнүүдые мэдэхэ[...]лоһон үхибүүд бүхэли мэдүүл[...]нүүдые оршуулдаг болоно. [...] бүхэнэй, мэдүүлэл бүхэнэй уд[...] ойлгохо боломсоороо ном, газе[т] уншаха дура хүсэл үхибүүдтэ [...]рэдэг. Тэдэнэр уншаһанаа сээж[...] дабтан хэлэдэг, хөөрэдэг болон[...]

Үни үзэһэн юумэеэ дабтаха [...]шэ угаа ехэ туһатай гэжэ нү[хэр] Таршанова тон зүбөөр ойлгод[...] Дабталгые заримдаа иигэжэ үн[...]гэдэг: ямар нэгэн зохёолые [...] һурагша уншадаг. Тиихэдэнь б[...] класс мүнөөшье үзэжэ байһан, [...]да тээншье үзэһэн материалну[...] дараа тэрээнһээ асуудалнууд[...] асуудаг. Иигэжэ нилээд удаан [...] соо мартахаар бэшэ дабталга [...] гэргэгдэдэг юм.

И. Тугутов.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ УЯЛГАНУУДАЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮДҺЭЭ

Улан-Удэ городой Городской районой промышленна предприятинуудта 1950 оной үйлэдбэриин түсэбые уридшалан ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн улам хүсэтэйгөөр дэлгэрнэ. Өөһэдынгөө абаһан уялгануудые дүүргэхын түлөө шударгыгаар тэмсэһэн коллективүүд энэ оной түрүүшын хахад жэл соо горьтой амжалтануудые туйлаа. Городской, районой предприятинууд түрүүшын хахад жэлэй түсэбые 103,1 процент дүүргээ юм.

Районой олонхи эхин парторганизацинууд тоосоото һунгуулиин суглаанууд ба районно партконференци дээгүүр хэлэгдэһэн шүүмжэлэлнүүдһээ зүб тобшолол хэжэ, администрациин ажал ябуулга ба ажал эмхидхэлгэдэ үдэр бүриин партийна хиналта шалгалта хэдэг болоо. Парторганизацинууд хадаа хүдэлмэришэдэй политическэ ба үйлэдбэриин эдэбхиие дээшэлүүлгэ, тэдэнэрэй дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлгые бодото дээрэнь ударидадаг болоо.

Энээнэй ашаар районой предприятинуудай бүхы хүдэлмэришэдэй 90 процентнь социалистическэ мүрысөөндэ хабаадуулагданхай ба 800 гаран хүдэлмэришэд стахановскаар ажалладаг болонхой. Жэшээлхэдэ, Городской электростанциин коллективэй дунда 300 тухай хүдэлмэришэд мүрысэнэ. Эдэнэрэй түрүү зэргэдэ 27 коммунистнууд ябадаг юм. Ажалай забһарлалгануудта хөөрэлдөөнүүд, газетэ уншалганууд хододоо ябуулагдадаг.

Горпромкомбинадай коммунистнууд стахановска ажалаараа шалгаран, түрүү зэргэдэ ябахаһаа гадна, зөөри хогшол арбилха хүдэлөөе эмхидхэгшэд ба ударидагшад болонхой. Гутал оёдог цехын закройщик коммунист нүхэр Ездин гэгшэ хуушарһан нормые шэнэ нормоор һэлгэхэ тухай үүсхэл гаргаа һэн. Тиин энээнэй ашада үнгэрһэн хоёрдохи квартал соо алмаһан арһаараа 100 пар гутал оёһон ба 19 мянган түхэригэй алмалта хэһэн байна.

Энээнэй урда тээ үйлэдбэриингөө түсэб дүүргэлгэдэ ехэхэн гээгдэлтэй ябаһан аад, ликёро-архиин заводой, Улан-Удын гүрэнэй пивын заводой коллективүүд энэ оной түрүүшын хахад соо түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэжэ шадаба.

Жэшээлхэдэ, гүрэнэй пивын завод (директорынь нүхэр Пизелкин, парторганизациинь секретарь нүхэр Банин) мүнөө жэлдэ үйлэдбэрилдэг продукциингаа ассортиментые ургэдхэһэн байна. Энэ үедэ 12 янзын хүйтэн ундануud, 4 янзын һайн шанартай пивэ буйлуулан гаргадаг болобо.

Тус заводой коллектив Стокгольмско Уряада гар табилгада зорюулһан митинг дээрээ саашадаа улам ехэ амжалтануудые туйлажа, социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам бата бэхи болгохын түлөө шармайн тэмсэхэ байһанаа мэдүүлээ. Алкогольгүй ундануудые гаргадаг цехын коллектив эб найрамдалай стахановска вахтада жагсаха зуураа, һара бүридэ даалгабаряа 400 процент, жэлэйнгээ түсэбые сентябриин 1 хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан байна. Коммунистка нүхэр Поздеевагай хүтэлбэри доро тус [...]хын коллектив абаһан уялгану[д]даа амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Улан-Удын кондитерскэ фаб[ри]кын, маслобазын коллективу[д] эдеэ хоолой зүйлнүүдые буйлуул[ха] болбосоруулха ажалнуудтаа [м]лэ һайн амжалтануудые туйлана.

Гэхэ зуура, Городской район[ой] зарим предприятинуудта мүнөө [х]рэтэр материал арибалха, ажал бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукци[ин] шанарые һайжаруулха ябадалну[д] хүсэд һайнаар бэелүүлэгдэнэгү[й]. Аккумуляторна станциин, «Кра[с]ный Восток», «Коопстрой» гэх[э] олзоборилгын артельнүүдэй [...] шууд энэ оной түрүүшын хах[ад] жэлэй түсэбые дүүргэнгүй байшо[о]. Эдэнэр продукциин шанар дээш[э]лүүлгэ ба голодоһо гаргал[г]усадхалгада багаар оролдолго [г]гаа.

Дайнай хойто тээхи сталинс[кэ] табанжэлэй түсэбые дүүргэл[гы]н шиидхэхы жэл болохо 1950 он[д] предприятинуудай партийна, ко[м]сомольско ба профсоюзна орга[ни]зацинууд болбол үйлэдбэриин т[ү]сэбые һараһаа һарада үлүүл[эн] дүүргэхын тулада шанга тэмс[эл] ябуулха зорилготой. Тиихэдэ, а[жа]лай бүтээсые дээшэлүүлхэ, про[]дукциин шанарые һайжаруулха түрүү дүй дүршэлнүүдые үргэнөө[р] дэлгэрүүлхэ ба коллективүүд[эй] дунда агитационно-ойлгуулам[жы]н хүдэлмэриие эрид һайжаруул[ха] ёһотой.

Е. Моссорова,

ВКП(б)-гэй Городской райкомо[й] секретарь.

Тобшо һонинууд

◆ **Хирпиисын шэнэ завод.** Сүхын арһанай завод хирпиисын завод барижа дүүргэбэ. Тэрэнь заводоо ба мүн дүтэ шадарайнгаа колхозуудые хирпиисээр хангаха юм.

◆ **Буртаг үбһэ түүлгэ.** Иволгын аймагай Калёновско сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 690 гектар тарянанай газарые буртаг үбһэнһөө сэбэрлээ.

◆ **Һургуулиин шэнэ байшан.** Галуута-нуурай шахтернуудай поселогто 400 хүнэй һууритай дунда һургуулиин байшан баригдаба.

САМОХОДНО КОМБАЙНААР 700 ГЕКТАР ХУРЯАЯ!

(Хэжэнгын МТС-эй комбайнер Буда Эрдынеевэй хөөрэһэнһөө)

Үдэрһөө үдэртэ хүгжэжэ байгаа хүдөө ажахые механизацилха хэрэгтэ манай парти ба правительство тон ехэ анхарал хандуулна. Манай оронойм промышленность һүүлэй хэдэн жэлэй хугасаа соо колхозно ба совхозно таряашадта шэнэ, хүсэн түгэс машинануудые элбэг олоор үгэжэ байна. Үнгэрһэн жэлдэ үндэр баян ургасаар нэлэрһэн Түгнэ, Түнхэн, Боргой, Хори, Хэжэнгэ, Сэлэнгын, Яруна, Баргажанай колхозуудай полинууд дээгүүр самоходно комбайнууд сажан сажангаар эбхэжэ, хажуур дүүрэн хадажа, Эсэгэ оронойнмнай техникын эрхим хүсые үшөө дахин харуулаа һэн.

Би Хэжэнгын МТС-тэ рядовой комбайнер ябаһан аад, самоходно комбайн жолоодохо курсада һуралсажа, үнгэрһэн жэлдэ эндэхи колхозуудай таряа хуряалсаһан байнаб.

1. ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛЭЙ АЖАЛ

«С—4» гэжэ самоходно комбайн тушаан абажа, хуряалгада бэлэдхээд, халюуран байһан хүжэ үргэлжэ шэниисын полидо гараа һэмди. Үнэниинь хэлэхэдэ, хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдһээ намдашье, намтай сугтаа ажаллажа байгаа хүдэлмэришэдтэшье олон бэрхэшээлнүүд тохёолдогшо һэн. Бидэнэрэй шэнэ машинадаа хүсэд дадаагүй, дүй дүршэл багатай дээрэһээ эдэ бэрхэшээлнүүд үзэгдэдэг байгаа.

Тиин би өөрөөшье, мүн агрегадай хүдэлмэришэд МТС-эй механигуудай туһаламжаар теоретическэ һуралсалаа бодото ажал дээрэ гүнзэгырүүлэн, самоходно комбайнын һаатангүйгөөр ажаллахые хангаһан байнабди. Тиигэжэ, минии жолоодоһон самоходно комбайн үнгэрэгшэ намар 32 үдэр соо 500 гектар таряа хуряажа, 4709 центнер таряа сохиһон байха юм.

Дээрэ хэлэгдэһэн тоо хадаа таряа хуряалгын сезон соо минии дааажа ябаһан самоходно комбайнын тогтоогдоһон даалгабаряа хоёр дахинаар үлүүлэн дүүргэһэниие гэршэлнэ. Самоходно комбайн хадаа ажаллахада үлэмжэ таарамжатай машина юм. Манай комбайн, дунда жэшээгээр үдэр бүридэ 15,9 гектар таряа хуряадаг байгаа. Зарим үдэртэ 20—22 гектар хуряадаг байгаабди.

Комбайнынгаа хойноһоо харууһые һайнаар хээд, хуряаха газараа зүб талаһаань, үгсүүр, уруудхуулые хараада абалсан хадаад байхадаа, үнгэрэгшэ сезон соо 465 килограмм бензин алмаһан байнабди.

2. АЖАЛАЙ ДҮРШЭЛ ТУХАЙ ХЭДЭН ҮГЭ

Мүнөө таряа хуряалгын харюусалгата үе эхилхэ дүтэлөөд байна. Тиимэдэ бүхы орон соогоо алдартай комбайнер Социалистическэ Ажалай Герой К. А. Бориной жэшээгээр, республикынгаа самоходно комбайнын комбайнернуудтай өөрынгөө ажалай дүй дүршэлые андалдан хөөрэлдэхэ хүсэлэнтэйб.

Ажалай амжалтанууд хадаа энэ орёо оньһон механизмтай машиные зүбөөр ба һайнаар харууһалжа, шадамар мэргэнээр жолоодоһонһоо дулдыдаха байна. Комбайнын хойноһоо техническэ харууһые һайнаар табихын тула, харууһалха, тоһодохо, сэбэрлэхэ мэтын ажалнуудые агрегадай гэшүүн бүхэндэ хубаарилан даалгажа үгэдэг байгааб. Ушарынь, комбайнер гансаараа эдэ бүхэниие бүтээхэ болоо һаа, ажалай үнэтэй сагые ехээр гээхэ байна. Ажалай үедэ ойр зуурхан саг соо зогсожо, тоһодолго, сэбэрлэлгэ ба частьнуудые харалгые бултааран хээд байхадаа, үнэтэ сагаа арбилдаг байгаабди. Энэ хүдэлмэридэ хабаадалсахадаа, агрегадай гэшүүд өөһэдынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлдэг, тусхайта ажалдаа үлэмжэ ханамжатайгаар хандадаг байна.

Нүгөө талаһаа, амжалтатайгаар ажаллахын тулада, таряа хуряаха участогууд дээгүүр уридшалан ябажа; тэрэниие үзэхэ, хуряалгын ээлжээтэ график табиха, үгсүүр, уруудам ба ташалангуудые хараада абалсан, участогуудые ямар захаһаань хуряажа эхилхэ тухай тэмдэгүүдые хэхэ шухала. Колхозуудай таряанажалай бригадирнууд, агроном, механигуудтай хамта эдэ асуудалые шиидхэһэнэй һүүлээр, өөрынгөө агрегадай гэшүүдые энэ түсэб — графигтай танилсуулдаг байнаб. Зүбөөр табигдаһан график хадаа хуряалгын бүхы үе соо комбайнерай урдаа табигдаһан зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхэ хүсэтэ машинын миин байлга, хии талаар ябалга мэтые оготолон усадхаха тушаа заабари боложо үгэдэг байна. Участогуудые хуряаха графигай муугаар табигдаһан дээрэһээ таряа хуряаха полинуудай хоорондо комбайнууд миил ябажа, горючи ехээр галдадаг, үнэтэ сагаа гээдэг байһан баримтанууд манай МТС-эй харьяата колхозуудта урда жэлнүүдтэ үсөөн бэшэ тохёолдогшо һэн.

Тиимэдэ, комбайнер бүхэн таряанай эдеэшэжэ, хуряахаар болоһон болзорые зүбөөр харуулһан графигтайгаар хуряалгаяа эхилхэ зэргэтэй.

Самоходно комбайные түрүүшынхеэ жолоодожо, энэ жэлэй хуряалгые эхилхэ залуу комбайнернуудай урда харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Ушарынь, теоретическэ һуралсалаа бодото ажал дээрэ зүбөөр табиха, энэ ехэ орёо-оньһон машиные һаадгүй хүдэлмэрилүүлхэ гээшэ юрын хэрэг бэшэ юм. Олон тоото ременьнүүдэй дамжан ябадаг элдэб хэмжүүрэй ролигуудай нэгэниинь хэлтэгыгээр хабсарагдаһан гү, али шанга, һула байгаа һаа, комбайн эбдэржэ болохо байха. Шэнэ машина хабсараад байхада бүхы частьнууд зүб байһан шэнги аад, хэдэн саг соо ажаллаад байхада, шүрэбүүд һулардаг, частьнууд хүдэлдэг байха юм. Тиимэдэ, комбайнер бүхэн шэнэ комбайнынгаа бүхы частьнуудай хойноһоо харууһые һайнаар табиха зорилготой.

Тэрээнһээ тадна, самоходно комбайнаар үдэшэ, үглөө шиигтэй таряа хуряахада гээлтэ гаража болодог. Нойтобор таряан урдаса муутай дээрэһээ хажуу тээшээ унадаг байна. Тэрээниие усадхахын тула, таряанай урдадаг ленты үргэнөөр хэһэн байгаабди.

Үнгэрһэн жэлдэ зарим комбайнернууд комбайнын мөөрын тормозые шангаар табижа, цилиндрическэ шестернае эбдэһэн ушарнууд гараһан байна. Тиимэдэ, комбайнын тормознуудые нарииаар харууһалха ба тааруулан табиха шухала.

Таряа хуряалга хадаа сезонно, тон ехэ яаралтайгаар бүтээгдэхэ, гээлтэ хоролто гаргажа болохогүй, харюусалгатай ажал мүн. Самоходно комбайнууд үдэр һүнигүй ажаллаха түхеэрэлтэнүүдтэй. Гэбэшье, нёдондо олонхи самоходно комбайнууд, тэрэ тоодо миниишье комбайн гансахан лэ үдэрэй сагта хүдэлмэрилөө һэн. Тэрээн дээрэһээ би хуряалгые аяар 32 үдэр соо үргэлжэлүүлээб. Мүнөө жэлдэ иимэ алдуу гаргажа болохогүй. Үдэр һүнигүй ажаллажа, үндэр бүтээсэ туйлахын ба хуряалгые болзор соонь дүүргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдохо ёһотойбди.

3. МАНАЙ ШЭНЭ УЯЛГА

Минии жолоододог самоходно комбайн энэ жэлдэ Сталинай нэрэмжэтэ, «Ленинэй Зам» ба «Комсомол» колхозуудай таряа хуряаха даалгабари абаад байна. Эдэ колхозуудай полеводуудтай ба МТС-эй агрономуудтай хамта бүхы тарилгын участогуудта ябажа, хуряалгын график табяабди. Тиихэтэй хамта, буртаг үбһэндэ дарагдаһан, комбайнаар хуряалгада һаад ушаруулхаар шулуутай участогууд элирүүлэгдэжэ, эдэ участогуудые сэбэрлэхэ хүдэлмэринүүд хэгдэжэ байна.

Мүнөө манай МТС-эй бүхы комбайнернууд, трактористнууд ба хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо таряа хуряалгые богони болзор соо, эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Тиин, минии агрегадай гэшүүд энэ мүрысөөндэ орохын урда тээ комбайнаяа заһабарилжа дүүргээд, бүгэдөөрэн сугларжа, ямар уялга абаха тухайгаа хөөрэлдөө һэмди.

Үнгэрһэн жэлдэ хэһэн ажалаа дүнлөөд, һайнаар ажаллаха арга боломжонуудаа тоолоод байхалаа, бидэнэр энэ жэлдэ таряа хуряалгын сезон соо самоходно комбайнаар 700 гектар таряа хуряаха ба сезон соогоо 1000 килограмм бензин алмаха гэһэн уялга абаабди. Бидэнэр өөһэдынгөө хэлэһэн үгэдэ хүрэхэ зоригтой ба тэрээнээ заатагүй бэелүүлхэбди.

Механическа хоёр сушилкатай болохонь

Колхозно полинууд дээрэ һайнаар ургажа байһан таряагаа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын зорилгоор Мухаршэбэрэй аймагай «Улаан Туяа» колхоз эршэмтэйгээр бэлэдхэжэ байна. Гүрэндэ таряа шэрэхэ ГАЗ—АА автомашинаа заһабарилжа дүүргээ. Мүн таряа зөөлгэдэ хүсэд хүрэхэ мэшээгүүдые худалдан абаһан байха юм.

Гадна, эндэхи дархашуул хоёр шэнэ веялкэнүүдые бүтээгээ. Мүнөө инженер Гоголевой проектын механическа хоёрдохи сушилкые, мүн ехэ талмайтай наран сушилкаа барижа эхилхэнь. Барилгын модон ба бусад хэрэгсэлнүүд гүйсэд бэлэдхэгдэнхэй. Механическа ба наран сушилкануудынь гүрэндэ таряа тушаалгые таһалдалгүй ябуулжа, гүрэнтэйгөө болзорһоо урид тоосохо арга боломжо олгохо байна.

Д. Дашпылов.

Сабшалга, тармалга ба сомолгые таһалдалгүйгөөр ябуулха

Нүхэд колхознигууд! Сабшагдаһан үбһэе бороо хурада сохюулангүй, һайн шанартайгаар хуряагты!

* * *

Колхознигуудай эршэтэ ажал

Ерэхэ үбэлжэлгын үедэ адуу малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангахын тула республикын түрүү колхозууд эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Үбэлдөө адуу мал үбһэ тэжээлээр дутаа һаа, турадаг ба үргүүлдэг байна гээшэ. Иимэ ушар Хэжэнгын аймагай колхозуудаар нёдондо үсөөн бэшэ үзэгдөө һэн.

Байгша ондо иимэ ушар байдалай дахинаа тохёолдохогүйн тулада манай аймагай түрүү колхозууд эрид шууд тэмсэжэ байна. Үбһэ хуряалгаар аймаг дотороо Дээдэ-Худанай сомоной «Ударник» колхоз түрүүлэнхэй. Энэ колхоз 400-гаад гектарта үбһэ сабшаһан, мүн силос дараха, набша мүшэр бэлэдхэхэ түсэбөө муу бэшээр дүүргэжэ байха юм. Үбһэ сабшалгаар мүн Чесанын сомоной «Улаан-таряачин» колхоз түрүү зэргэдэ ябана.

Дурсагдагша колхозой гэшүүд хоорондоо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, ажалай үндэр бүтээсэ туйланад. Жэшээнь, сенокосилкын машинистнууд Иван Далаев, Александр Кукшинов гэгшэд үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрһөө ажалайнгаа нормонуудые 100—130 процент дүүргэнэд. Мүн сомолго дээрэ хүдэлмэрилдэг Сувор Пинтаев үдэрэйнгөө нормые хододоо 100—150 процент дүүргэдэг. Тэдээн шэнгеэр ажалай эрхим жэшээ харуулдаг үбһэшэд энэ колхоздо олон.

Үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэлгэ хадаа колхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые бэелүүлхэ хэрэгтэ гол үүргэ эзэлхэ байһыень һайн мэдэһэн эндэхи колхознигууд үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулжа байна.

Д. Доржиев.

Тэжээл бэлэдхэлгые һайнаар эмхидхэһэн газарта

Бичурын аймагай «Ленинский путь» колхозой правлени ба партийна организаци болбол колхознигуудайнгаа, партийна организацiингаа бүхы хүсые үбһэ хуряалгын хүдэлмэри богони болзор соо, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ эртээнһээ бэлэдхэхэ хэмжээнүүдые абаһан байгаа. Колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Д. Григорьев ба партийна организациин секретарь нүхэр Т. Слепнев хадаа колхознигуудай хамтын ба партийна суглаануудые үнгэргэжэ, 1950 ондо тэжээл бэлэдхэлгын гүрэнэй түсэбые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Мүн тэрэшэлэн, «Колхозно ниитын адуу малые тэжээлээр хангаха хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй Обкомой хоёрдохи пленумэй тогтоолые шудалжа, шухала хэмжээнүүдые абаһан байна.

Үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрһөө колхознигууд олоороо энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр гараба. Тиин, июлиин 14 болотор энэ колхозой үбһэшэд сабшалангайнгаа 28,2 процент талмайе сабшаад, тэрээн дээрэхи үбһые соможо, 20 гаран һуринүүдые бодхооһон байгаа. Иигэжэ, түрүүшын хэдэн үдэр соо 1300 центнер эрхим шанартай үбһэн сомогдобо.

Партийна организациин секретарь Трофим Слепнев болбол үбһэ хуряалгын бригаданууд дээгүүр агитационно-ниитын хүдэлмэриие түрүүшын үдэрһөө һайнаар табяа. Бригадануудта томилогдоһон агитаторнууд таряа хуряалга, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ бэлэдхэлгэ ба колхозно ниитын адуу малые үбһэ тэжээлээр хангалга тухай СССР-эй Правительствын, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба ВКП(б)-гэй Обкомой пленумэй тогтоолнуудые колхознигуудта бүрин ойлгуулһан байха юм. Мүн «Дайшалхы хуудаһанууд» саг үргэлжэ гаргагдажа байдаг.

Политическо-ниитын хүдэлмэриин һайнаар табигдаһан ябадал хадаа колхознигуудай ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлгэдэ нилээд нүлөөлөө. Жэшээнь, колхознигууд Евдоким Перелыгин, Иван Слепнев, Лаврентий Григорьев, Иван Петров, Степанида Тюрюханова, Анна Григорьева болон бусад ажалайнгаа нормонуудые 134—142 процент дүүргэдэг байна.

Колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Григорьев үбһэ хуряалга дээрэ ажалай эмхидхэл ба түлөөһые зүбөөр табижа шадаа. Үдэр бүри показателиин доска дээрэ колхозник бүхэнэй хэһэн ажал ба олоһон ажалта үдэр бэшэгдэдэг, мүн колхознигуудай ажалта үдэр книжкэдэ оруулагдадаг байна. Үдэр бүри ажалай һүүлээр бригадануудта үйлэдбэриин зүблөөнүүд үнгэргэгдэдэг.

Мүн Бага-Куналейн сельсоведэй Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Смолин, парторганизациинь секретарь нүхэр Беляев) гэшүүд тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэринүүд дээрэ ажалай үндэр бүтээсэ харуулна. 2-дохи бригадын гар хажууршад-эхэнэрнүүд Аксинья Фалилеева, Ольга Лобанова, Ульяна Смолина болон бусад үдэр бүриингөө нормые 200 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Тиихэдэ, № 4 бригадын гар хажууршан Матрена Фалилеева үдэр бүри 1,5 гектар сабшана. Нэгэ үдэр Матрена Фалилеева 2 гектар сабшажа, 5 үдэрэйнгөө нормые дүүргэһэн байха юм.

Г. Мунгалов.

Малажалай продуктнуудые бэлэдхэлгээр гүрэнтэйгөө болзорһоо урид тоосое!

* * *

Үгэеэ үнэн хэрэг дээрэ дүүргэнэ

Закаменай аймагай Мыло-Бортын сомоной «Улаан Одон» колхозой гэшүүд «Ургаса хуряалгые ба хүдөө ажахын продуктнуудай бэлэдхэлгые үнгэргэхэ хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолдо харюу болгон, малажалай продуктнуудые тушаалгаар июниин 15 болотор гүрэнтэйгөө сүм тоосохо гэһэн уялга абаһан юм.

Мүнөө тус колхозойхид энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээд, продуктнуудые түсэбһөө гадуур тушаажа байна. Энэнь хадаа имагтал колхозой правлениин түрүүлэгшэ Зундуев, парторганизациин секретарь Будаев ба МТФ-е даагша Доржиевай зүгһөө колхозойнгоо фермэнүүд ба гүүртэнүүдтэ адуулгые болон һаалгые жэшээтээр эмхидхэжэ шадаһанһаань туйлагдаа.

Ажалай эмхидхэлэй һайнаар табигдаһанай ашаар ахалагша һаалишан Р. Соктоева 7096 литр һү һааха түсэбтэй байгаа һаа, мүнөө тэрэнээ 87 процент дүүргэбэ. Тэрэшэлэн, ахалагша һаалишан Д. Нимаева һү һааха түсэбөө 88 процент дүүргэнхэй.

Эндэхи һаалишадай һү һаалгаяа ба һүнэй тоһолигой процентые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ Мыло-Бортын сепараторна пунктын мастер Надежда Петровна Орленко нилээд ехэ үүргэ дүүргээ. Тэрээтээрээ «Улаан Одон» колхозой һү тушаалгынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргэлгэдэ нилээд туһалһан байна.

Б. Абоголдаев.

һайн хүтэлбэриин ашаар

Колхозно ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ ба хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха хүдэлмэринүүдые Үдын сомоной Совет (Хорини аймаг) һайнаар хүтэлбэрилдэг, малшадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлдэг байна. Тэрэнэй ашаар тус сомоной колхозууд адуу мал үсхэбэрилхэ байгша онойнгоо түсэбые июлиин 1 болотор бүхы түрэлэй малаар 100 гаран процент дүүргэһэн байха юм.

Эндэхи колхозууд ба ажалшад мяха тушааха жэлэйнгээ түсэбые 162 процент, һү — 62, үндэгэ — 148, брынзэ — 92, ноохо — 140 процент дүүргэһэн байна.

Сомоной совет болбол ажалшадай дунда эмхидхэлэй-ниитын хүдэлмэри, социалистическэ мүрысөө бодотоор ябуулһанай, энэ шухала асуудалые өөрынгөө сессинүүд дээрэ саг үргэлжэ хэлсэжэ, тохёолдоһон дутуу дундануудые усадхажа байһанай ашаар иимэ амжалта туйлаа.

Б. Намжилон.

Патриотическа эдэбхи

Калининай нэрэмжэтэ колхоз аймаг доторoo (Курумкан) эгээн түрүүн малажалай продуктнуудые тушаалгаар гүрэнтэйгөө тоосоо. Гүрэндөө 1400 центнер эрхим һайн шанартай мяха тушааһан байха юм. Тиихэдэ мяха, һү ба үндэгэ тушаалгаар тус колхозой 317 айлнууд гүрэнтэйгөө сүм тоособо.

— Гүрэнэй интересүүд юунһээшье үнэтэй ха юм. Колхозно таряашадта үзүүлжэ байгаа советскэ правительствын халуун оролдолгыень бидэнэр һайн мэдэнэбди. Эгээл тиимэһээ түрэл гүрэндөө үгэхэ продуктнуудаа түргэн тушаахые оролдонобди, — гэжэ эндэхи колхознигууд хөөрэдэг.

Советскэ Эхэ ороноо улам бэхижүүлхэ гэһэн патриотическа мэдэрэлтэйгээр тус колхозойхид хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгээр гүрэнтэйгөө болзорһоо урид тоосожо байна.

С. Тараскин.

Колхозуудые хохидолдо оруулаа

«Заготживсырьегой» Баргажанай аймагай конторо (директорынь Зверьков) үнгэрһэн жэлдэ колхозуудһаа ноохо тушаан абахадаа, һайн шанартай ноохые муу шанартай дээрэ тооложо абаһаниинь мүнөө элирүүлэгдээд байна. Тэрэ конторо тушаан абаһан ноохоёо Семипалатинска сэмбын фабрикада тушаахадань, ноохо тушаан абаһанайгаа түлөө колхозуудта түлэһэн мүнгэндэнь орхёдоо аяар 41 мянган түхэригөөр дээшэ сэнтэй болоо.

Гэбэшье, тус конторын директор В. Зверьков гэгшэ энэ ехэ мүнгые ноохо тушааһан колхозуудта (тушаалгын хэмжээгээр) хубаажа үгэхын орондо, харин конторынгоо олзо болгоод байха юм.

Колхозой зөөриие иигэжэ үбэршэлжэ байһан ябадал хадаа тон ехэ гэмтэ ба колхозуудые хохидолдо оруулжа байһан хэрэг болоно. Энээниие «Заготживсырьегой» республиканска конторо мэдэжэ байбашье, ямаршье хэмжээ абаагүй.

Д. Гергенов.

Ноохо түсэбһөө гадуур тушаана

Хорини аймагай олонхи колхозууд гүрэндэ ноохо тушаалгынгаа жэлэй түсэбые дүүргэбэ. «Красный партизан», «Арбижал», Хорини сомоной Сталинай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд гүрэндэ ноохо түсэбһөө гадуур тушаажа байна. Жэшээнь, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ 1 тонно 522 килограмм ноохо түсэбһөө гадуур тушаагаа. Тус колхоз гансахан ноохо тушаалгаһаа 70 мянган түхэригэй олзо доход колхоздоо оруулһан байна.

Н. Бадмаев.

Естественно-научна темээр хөөрэлдөөн

Газарай ябалга

Газар болбол бүмбэрсэг юм гэжэ эрдэмтэд хоёр мянган жэлэй саада тээ мэдэһэн байгаа. Гэбэшье, энэ бүмбэрсэг ямар нэгэн мэдэгдээгүй шалтагаанаар хайшан гээд тала дайдын дунда хүдэлэнгүй үлгэгдөөд байха болоо юм, яагаад Наран, Һара ба одо мүшэд тэрээниие тойрожо ябадаг бэ гэжэ энээнһээ хойшо удаан саг соо булта бододог байба.

Юртэмсэ тухай иимэ үзэлые грекскэ эрдэмтэн Птоломей гэгшэ бии болгоо һэн. Газар гээшэ юртэмсын центр мүн, ондоо бүхы юумэн хүнэй хэрэгсэлдэ байгуулагданхай юм гэжэ шажан номножо, энэ үзэлые һайшааһан байба. Оройдоо дүрбэн зуун жэлэй урда, 1543 ондо, Газар болбол хүдэлэн ябадаг, тиимэ хадаа, тэрэ юрын планетэ мүн гэжэ польско эрдэмтэн Николай Коперник тайлбарилаа юм.

Копернигэй һургаал шажанай нэрэ хүндые ехээр һүнөөгөө һэн. Тиимэһээ тус һургаал хоримжологдоһон байгаа. Копернигэй үнэн үзэлэй түлөө тэмсэжэ байһан, тэрэ сагай түрүү эрдэмтэд хашалтада ородог һэн. Агууехэ итальянска эрдэмтэн Галилей гэгшэ олон жэлэй турша соо инквизициин (католическа шажанай) хэрзэгы шэрүүн хашалтада байһан юм. Копернигэй һургаалые ородой агууехэ эрдэмтэн Михаил Васильевич Ломоносов Россида эдэбхитэйгээр хамгаалжа байгаа. Газарые Наран тойрожо ябадаг гэһэн бүдүүлиг ойлгомжые шоо үзэн, Ломоносов иигэжэ бэшэһэн байгаа.

«Мяхаа тойруулжа ушаагаа эрьелдүүлдэг, тиимэ тэнэг поварые хэн хараа юм». Наран болбол Газарһаа холо томо ба Газар гээшэ саг үргэлжэ Нарые тойрон ябажа байдаг гэжэ мүнөө һайн мэдэнэбди.

Нарые тойроһон замаараа Газар гээшэ эгээ хурдан артилерийскэ снарядһаа холо түргөөр хиидэн ябадаг: тэрэ нэгэ секунда соо 30 километр ябажа гарадаг. Хэрбээ самолёт тиимэ түргөөр ниидээ һаа, газарай бүмбэрсэгые 20 минута соо тойрохо һэн. Газар гээшэ Нарые тойроходоо бүхэли жэл соо, т. х. $365^1/_4$ сутка соо ябадаг. Зур. 1. Эллипсые иигэжэ зурадаг. Тиимэһээ Газарай зам гү, астрономуудай хэлэдэг ёһоор, тэрэнэй орбита тон ехэ хэмжээтэй юм. Газарай орбита (зам) огто зүб круг бэшэ; харин математигуудай эллипс гэжэ нэрэлдэг тусгаар бүтүү лини (шугам) мүн байдаг. Хадхаатай хоёр булавкада бүтүүгээр уяһан ниткэ углаад, эллипсые зуража болоно

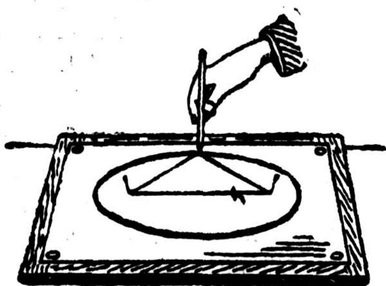

(зур. 1). Карандашаараа тэрэ ниткын ходо татагдаад байхаар саарһан дээгүүр тойруулан зураа хада, эллипс гараха. Булавкануудай хадхаатай байһан точконуудые эллипсын фокусууд гэжэ нэрлэдэг, фокусуудай хоорондо эллипсын ценр байдаг.

Газарай орбитын эллипс болбол бага илгаатай байдаг. Юуб гэхэдэ тэрэнэй фокусууд центрһээ дүтэ юм. Иимэ эллипсые багаар, жэшээнь номой нюур дээрэ, зураа хадаа, тэрэнээ зүб круг гэжэ тоолохобди, тиихэлээр Наран тэрэнэй центртэ бэшэ, харин фокусуудайнь нэгэн дээрэ байха.

Газар гээшэ кругаар бэшэ, харин эллипсээр ябадаг, тиимэһээ Наран Газар хоёрой хоорондохи зай жэлэй турша соо нэгэ бага хубилдаг. Дунда зэргээр тэрэ зайнь 150 миллион километр юм. Январь һара соо, т. х. хойто хахад бүмбэрсэгтэ үбэл байхада Наран гээшэ $2\frac{1}{2}$ миллион километрээр манда дүтэ байдаг, харин июль соо, манай зунай түлэг дунда, тэрэ мүн тэды шэнээн километрээр холо болдог. Энээн дээрэһээ мэдэхэдэ, жэлэй дүрбэн сагай һэлгэлдэлгэ Газарһаа Наранай холо гү, али ойро байһанһаа болоно бэшэ, харин ондоо шалтагаанһаа болоно гэжэ эли. Тус шалтагааниень энэ гэһээр мэдэжэ абахабди.

Газар гээшэ жэл соо гансал Нарые тойрожо ябадаг бэшэ, мүн эршэгэнүүр шэнги өөрынгөө голые тойрожо эрьелдэдэг, тиихэдээ сутка соо нэгэ дүүрэн эрьесэ хэдэг. Гол гээшэнь үнэндөө үгы, миин ухаандаа тухайлһан шугам мүн юм, тиихэдээ тэрэнь орбитынгаа плоскостьдо (хабтагарта) сэхэ бэшэ, харин $66\frac{1}{2}$ градус хэлтыгээд байдаг. (зур. 2). Газарай гол хододоо иимэ байдалтай байдаг. Энээн дээрэһээл жэлэй дүрбэн сагай һэлгэлдэлгэ болодог.

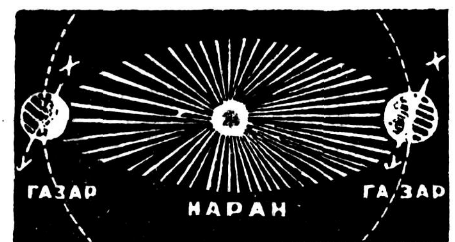

Зур. 2. Нарые Газарай тойроһон ябадал С—хойто полюс; Ю—урда полюс. Полюсууд дээгүүрнь ухаандаа тухайлһан лини татаатай байна. Зураг дээрэ газарай орбитын зарим хуби харуулагдаа. Зураг дээрэхи масштабууд бодото байдалайхитай адли бэшэ; үнэндөө Газар Наран хоёрой хоорондохи зай Газарай диаметрһаа 12000 дахин ехэ юм, харин Наранай хүндэлэбшэ Газарайхиһаа 109 дахин ехэ юм.

Жэшээлхэдэ, Газар болбол 2-хи зурагай зүүн талада байна гэе, тиихэлээр Наран ехэнхидээ манай хойто хахад бүмбэрсэгые гэрэлтүүлнэ. Бүхы энэ хахад бүмбэрсэг дээрэ, т. х. экваторһаа хойшо, зун байна. Энэ үедэнь урда полюс дээрэ Наранай элшэ огто туданагүй, тэндэ тон ута полярна һүни байна, харин бүхы урда хахад бүмбэрсэгтэ, т. х. экваторһаа урагша үбэл байдаг. Хахад жэл үнгэрхэдэ, Газарай 2-хи зурагай баруун талын байдалда ерэхэдэ, манай эндэ үбэл боложо, урда хахад бүмбэрсэгтэ зун болохо.

Газарай бэеэ тойрожо эрьелдэлгые бидэ мүн лэ мэдэдэггүйбди. Гэбэшье, энэ эрьелдэлгые бидэ ходо харанабди гэжэ хэлэхээр юм: бүхы тэнгэри зүүн тээһээ баруун тээшээ, «юртэмсын гол» гэжэ эртэ урдын эрдэмтэдэй нэрлэдэг, ямар нэгэн голые тойрожо эрьелдэдэг шэнги үзэгдэдэг. Энээнэй ашаар Наран, Һара ба одо мүшэд зүүн тээһээ баруун тээшээ тэнгэреэр ябадаг — үдэр бүри гарадаг ба ородог. Теэд энэ ябадалынь манда миин тииһэн шэнги үзэгдэдэг. Заха хизааргүй Юртэмсэ зүүн тээһээ баруун тээшээ «юртэмсын голые» тойрожо эрьелдэдэг бэшэ, харин манай бишыхан Газар өөрынгөө голые тойрожо нүгөө тээшэнь, баруун тээһээ зүүн тээшээ эрьелдэдэг. «Юртэмсын гол» гээшэнь, тиихэлээрээ, манай Газарай гол мүн болоно.

Наран яадаг юм? Наран гээшэ хүдэлэнгүй дайдын дунда үлгэгдөөд байжа байдаг юм аал? Тиигэжэ болошотой юм гү? Үгы, энэнь аргагүй. Юртэмсэ дотор хүдэлдэггүй юумэ байдаггүй, булта хүдэлжэ, булта хубилжа байдаг. Мүн Нараншье хүдэлэн ябадаг. Наранай энэ бодото ябадалые уншагшадай хэнииньшье хараагүй гэжэ эндэ тэмдэглэе. Бидэ тэрэнэй манда миин үзэгдэдэг ябадалнуудые—суткын ба жэлэй ябадалнуудые—обёорнобди. Нэгэдэхи ябадалынь Газарай голоо тойрожо эрьелдэдэг дээрэһээ, хоёрдохинь Нарые Газарай тойрожо эрьелдэдэг дээрэһээ болоно.

(«Юртэмсэ хайшан гэжэ бүридэнхэйб» гэһэн, профессор **И. Ф. Полагай** брошюраһаа).

ЭНЭЭНИИЕ МЭДЭХЭ ГҮТ?

САГАЙ УЛАРИЛАЙ МАШИНА

Тимирязевай нэрэмжэтэ Московско хүдөө ажахын Академиин доцент Е. Д. Корольков сагай уларилые нэгэ жэгдэ байлгаха тусхай түхеэрэлгэ (установко) зохёогоо. Академиин овощь таригдаһан туршалгын участогта, газарай хүрьһэнһөө 40 сантиметр дээгүүр түмэр соргонууд тодхогдоһон байна. Тэдэ соргонууд соогуурнь уһан урадхуулагдадаг юм. Хүйтэн болоходо соргонууд соогуур халааһан уһа урадхуулдаг, тэрэ уһаниинь тусхай сасаргууляар ууралтан сасаржа гарахадаа, участок дээгүүр нигта хушалта боложо үгэдэг, тиимэһээнь газарай хүрьһэн дулаагаа алдахаа болидог байна. Дулаан үдэрнүүдтэ соргонууд соогуур хүйтэн уһан урадхуулагдажа, манатан сасархадаа наранай халуун элшэһээ ургамалнуудые аршалдаг юм.

(«Пионерская правда» 1950 он, июниин 23).

Номой полко

Бурят-Монголой гүрэнэй хэблэл 1950—1951 онуудай һуралсалай жэлнүүдтэ зорюулан һүүлэй үдэрнүүдтэ иимэнүүд учебнигүүдые гаргаба:

Н. Е. Виткович. Географи, эхин һургуулиин 4-дэхи классай учебник.

Д. М. Кирюшкин. Хими, дунда ба долоонжэлэй һургуулиин 7-дохи классай учебник.

Н. Рыбкин. Геометриин задачануудай сборник. Нэгэдэхи часть. Долоонжэлэй ба дунда һургуулиин 6—7 классуудай учебник.

В. Ф. Шанаев ба Н. А. Рыков: Зоологи, дунда һургуулиин 6—7 классуудта үзэхэ учебник.

Ц. Цыдендамбаев ба М. Имехенов. Түрэлхи хэлэн, эхин һургуулиин 4-дэхи класста уншаха ном.

М. Н. Имехенов. Үзэглэл (8-дахи хэблэл).

Эртэ урда сагай мирэй түүхэ, дунда һургуулиин 5—6 классуудта үзэхэ учебник.

Н. А. Шапочников ба Н. К. Вальцов. Алгебраическа задачануудай сборник, 1-дэхи часть, долоонжэлэй ба дунда һургуулиин 6—7 классуудай учебник.

А. П. Киселев. Алгебра, долоонжэлэй ба дунда һургуулиин учебник.

Е. С. Березанская. Арифметикын задачанууд ба упражненинүүдэй сборник, долоонжэлэй ба дунда һургуулиин 5-дахи ба 6-дахи классуудай учебник.

Энэ учебнигүүдэй тираж номой худалдаанай магазинуудта тушаагдаба.

Эхин һургуулиин программанууд

Бурят-Монголой эхин һургуулиин программанууд энэ жэлдэ шэнээр зохёогдожо ба заһагдажа, БМАССР-эй Гэгээрэлэй Министерствээр баталагдаад, хэблэгдэжэ байна. Эдэ программанууд хадаа энээнһээ урда жэлнүүдтэ һургуулинуудай хүтэлбэри болгон хэрэглэжэ байһан программануудта орходоо нилээд ондоо болоһон байна. Жэшээлхэдэ, бурят-монгол хэлэнэй программа тон шэнээр зохёогдоо. Энээнэй гол хубилалтанууд гэхэдэ: һалбаринууд ба темэнүүдэйнь системэ хубилгагдаһан ба эдэниие шудалан үзэхэ сагуудынь хубаарилан заагдаһан байна. Энээнһээ гадна урдын программада байһан «аман ба бэшэгэй хэлэлгэ хүгжүүлгэ» гэһэн тусгаар һалбариин орондо «изложени ба сочинени» гэһэн һалбари оруулагданхай. Энээндэ жэл соо 33 час класс бүридэ үгтэнэ. Тиихэдэ хэлэлгэ хүгжүүлгын хүдэлмэри программын бүхы һалбаринуудые шудалан үзэлгэтэй нигта холбоотойгоор ябуулагдаха байһан тула тусгаар һалбари болгогдобогүй.

Мүн уранзохёолой литература ба научно-популярна статьянуудые класстаа ба класснаа гадуур уншалга тухай бурят-монгол хэлэнэй программын тайлбари бэшэг соо тодорхойгоор заагдаба.

Арифметикээр ород бэшэ һургуулинуудта хэрэглэхэ тусгаар программа РСФСР-эй Гэгээрэлэй Министерствээр баталагдажа, тэрээниие бурят-монгол хэлэн дээрэ оршуулагдаба. Энэ программа хадаа ород эхин һургуулида арифметикэ шудалан үзэхэ программаһаа нилээд ондоогоор табигданхай.

Ород хэлээр 1949 ондо РСФСР-эй Гэгээрэлэй Министерствын заһажа баталһан программа үгтэбэ. Энэ программын ёһоор манай бурят-монголой һургуулинуудта ород хэлэ шудалан үзэлгэ табигдаха ёһотой.

Географиин, естествознаниин, түүхын болон зуралгын программанууд нилээд ехэ заһабарида ороһон байна. Эдэ предмедүүдые шудалан үзэлгэдэ зарим хэдэн шэнэ темэнүүд оруулагдаһан ба урдын байһан зарим темэнүүд болюулагданхай.

1950—51 онуудай һуралсалай жэлдэ Бурят-Монголой эхин һургуулинууд энэ шэнэ программануудаар һургалгаяа эмхидхэхэ ёһотой. Тиимэ тула һургуулиие даагшад, багшанар тус программануудые саг болзор соонь абажа, һуралсалайнгаа түсэбүүдые зохёохо зэргэтэй болоно.

Д. Мижидон.

Бэлэдхэлэй хүдэлмэри дүүрэхэ болоо

Яруунын аймагай Үльдиргын долоон жэлэй һургуули 1949—50 онуудай һуралсалай жэлэй дүүрэмсээр шэнэ жэлдэ бэлэдхэлые эмхитэй гуримтайгаар эхилһэн байна. Энэ бэлэдхэлые богонихон болзорто, шанар һайнгайгаар үнгэргэхын тулада һургуулиин дирекци (директорынь Ц. Номтоев) ехэхэн оролдолго гаргана.

Мүнөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулагдана. Һургуулиин байшангые заһабарилга дүүрэхэ болоо. Багшанарай комнато штукатурдагдаад, пол ба потологынь шэрдэгдээ. Мүн бүхы классуудай партанууд, столнууд, стулнууд шэрдэгдэнхэй.

Тэрэшэлэн багшанарай квартира болохо нэгэ гэр шэнээр бариг даһан ба хоёр гэрнүүд заһабарилагдажа байна. Пеэшэнгүүдые заһабарилгада хэрэглэгдэхэ хирпиисэ бэлэдхэгдээ.

Гэр байра заһабарилгада хүдэлмэрилэгшэд Ж. Цыжипов, Е. Куприянова, Ч. Ламажапов, С. Лхамажапов ба В. Кузьмина гэгшэд һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Ц. Ринчинов.

Агитбригада колхозуудта гараба

Передвижной драматическа театрын артист Рабсалов хүтэлбэрилэгшэтэй агит-художественна бригада июлиин 20-һоо Мухаршэбэрэй, Бичурын, Кударын ба Кяхтын аймагуудта сентябриин 1 болотор ябахаар гараба. Тус агитбригада үбһэ ба таряа хуряалгын үедэ дурсагдагша аймагуудай колхозуудта культурно-ниитын хүдэлмэринүүдые ябуулха байна.

Программа соонь шэнэ дуунууд, зүжэг нааданууд ба элдэб танцанууд бии. **Ч. Генинов.**

Колхозуудые радиофикацилха воскресник

Хориин аймагай «Улаан Одон» ба «Родник» колхозуудые радиофикацилгада туһалхын тула аймцентрһээ 50 хүн ошожо, радиолини татаха 40 столбнуудые һуулгаһан байна. Эдэ колхозуудта радиофикацилга һаяар дүүрэхэнь.

„Б. М. ҮНЭНДЭ“ БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

Карташов хүдэлмэриһөө гаргагдаба

Кинофикациин республиканска управлениин киномеханик В. Карташов Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн долоон жэлэй һургуулиин һурагшадта кино харуулхадаа билет үгэнгүй мүнгыень абаад, үбэршэлхэ һэдэлгэ гаргаа гэһэн статья манай газетын майн 27-ой номерто толилогдоһон байгаа.

—Статья соо хэлэгдэһэн баримтануудые тус һургуулиин директор ба месткомой түрүүлэгшэ гэршэлнэ, мүн В. Карташов зэмэеэ өөрөө мэдэрбэ. Мүнөө В. Карташов киномеханигай хүдэлмэриһөө гаргагдаа, тэрээн тухай материалнууд үшөө суглуулагдажа байна—гэжэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи кинофикациин Управлениин начальнигые орлогшо нүхэр Ткаченко манай редакцида мэдээсэбэ.

Худалдаа наймаан һайжаруулагдаа

«Бурят-Монголой Үнэн» газетын июлиин 19-нэй номерто Курумканай аймпотребсоюзай правлени худалдаа наймаанай хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр ябуулна гэһэн статья толилогдоһон байгаа.

—Үргэн хэрэгсэлэй эд бараануудай дуталдажа байһан шалтагаанууд тухай асуудал аймпотребсоюзай правлениин ба потребсистемын хүдэлмэришэдэй зүблөөн дээрэ хэлсэгдэжэ, аймпотребсоюзай хүдэлмэридэ байһан дутуу дунданууд усадхагдаа. Сай, зуруул гэхэ мэтэ үргэн хэрэгсэлэй эд бараанууд эльгээгдээ, мүн квас болон унда харюулха уһануудые худалдалга эмхидхэгдээ,—гэжэ Бурмонкоопсоюзай правлениин гэшүүн, оргревизионно таһагай начальник нүхэр Т. Андрианов манай редакцида мэдээсэбэ.

Кореядэхи событинууд

Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командованиин мэдээс[э]

ПХЕНЬЯН, июлиин 24. (ТАСС). Пхеньянска радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани июлиин 24-нэй үглөөгүүр мэдээ толилбо, тэрээнь соонь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Бүхы фронтнууд дээрэ Арадай армиин частьнууд сухарижа ябаа американска хуурай газарай сэрэгүүдые ба лисынмановска марионеточнэ сэрэгэй частьнуудые сохижо, урда зүг руу дабшалтаяа үргэлжэлүүлбэ.

Арадай армиин частьнууд урагшаа дабшажа, баруун эрье дээрэ хэдэн уезднэ, волостной центрнүүдые ба деревнинүүдые сүлөөлһэн байна. Июлиин 23-да Арадай армиин сэрэгүүд урда Чолла провинциин захиргаанай центр — Кванчжу (Косю) городые сүлөөлбэ. Кванчжу городые сүлөөлхэ байлдаануудта Арадай армиин частьнууд лисынмановска мянга гаран солдадууд ба полициинхидые усадхаба. 300 хүн плендэ абтаһан ба трофейнүүд эзэлэгдэһэн байна.

Тэчжонһоо (Тайден) дабшажа ябаа Арадай армиин частьнууд июлиин 23-да Окчхонь (Иокусен) ба Иондон (Эйдо) городуудые сүлөөлбэ.

Иимэ трофейнүүд абтаа гэбэл: автомашинанууд — 479, танкнууд — 9, бронемашинанууд — 27, 37 миллиметрын ехэ буунууд — 3, 60 миллиметрын ехэ буунууд — 8, 60 миллиметрын миномёдууд — 65, 75 миллиметрын миномедууд — 4, 155 миллиметрын миномедууд — 5, уулын пушканууд — 12, бусад түхэлэй ехэ буунууд — 4, гаубицанууд — 5, автоматическа пушканууд — 25, хүндэ ехэ буунууд —3, зенитнэ ехэ буунууд — 7, зенит[нэ] пулемёдууд — 50, хүндэ пуле[мё]дууд — 52, хүнгэн пулемёдууд — 35, винтовконууд — 527, автом[а]... дууд — 120, карабинууд — 20..., пистоледүүд — 62, радиоаппара[ту]дууд — 22, хэдэн арбаад мянг[ан] снарядууд ба янза бүриин кали[б]рын патронууд бии. Сэрэгэй нэ[гэ] склад ба буу зэбсэгүүдые ашаһа[н] нэгэ эшелон эзэлэгдэһэн байна.

ПХЕНЬЯН, июлиин 24. (ТАСС). Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин Главна командовани июлиин 24-н[эй] үдэшэ иигэжэ мэдээсэбэ:

Бүхы фронтнууд дээрэ Корейскэ арадай-демократическа республикын Арадай армиин частьнууд дабшалтаяа үргэлжэлүүлбэ.

Кванчжуһаа (Косю) дабшаж[а] ябаа Арадай армиин частьнууд дайсанай эсэргүүсэлгые сохиж[о] баруун эрье дээрэхи һүүлшын шу[у]хала город ба порт Мокпхое (Мо[к]по) сүлөөлбэ.

Арадай армиин бусад частьнууд июлиин 24-дэ Намвониие (Нанген) сүлөөлөөд, урда зүг руу дабшалтаяа үргэлжэлүүлнэ.

Мокпхо портые ба Намвонь городые сүлөөлхэ байлдаануудта Арадай армиин частьнууд олон хүнүүдые плендэ абаа.

Июлиин 23-да Арадай армиин зенитнэ артиллери Хэчжу (Кайсю) районд о «В—29» гэжэ американска нэгэ бомбардировщигые ба июлиин 24-дэ Пхеньянай районд о добтолһон «В—29» гэжэ нэгэ бомбардировщигые сохижо унагааба.

Тэчжоной (Тайден) урда тэ... абтаһан американска пленэйхидэ тоодо американска 34-дэхи пехотно полкын командир бии.

Кореядэхи дайнай ябуулганууд тухай американска хэблэлэй мэдээсэл

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 24. (ТАСС). Американска 24-дэхи пехотно дивизиие командалагша генерал Динэй үгы болоһониие шэнжэлэн, Кореядэ байгаа «Нью-Йорк геральд трибюн» газетын корреспондент Бигарт хадаа корейскэ операцинуудта американска олон офицернүүд хороогдоо гэжэ бэшэнэ.

Тэчжониие (Тайден) американецуудай алдаһан тухай хэлэхэ зуураа. Бигарт хадаа энэ городой эзэлэгдэхэ үедэ 155 миллиметрын ехэ буунуудай батарей ба жэжэ калибрын олон тоото ехэ буунууд тэндэ байһан юм гэжэ заана. Эдэ хоолой запасууд, һомо хэрэгсэлнүүд ехээр гээгдэбэ.

НЬЮ-ЙОРК, юилиин 24. (ТАСС). Токиоһоо Юнайтед пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Дальна Востогто США-гэй уһан-сэрэгэй хүсэнүүдые командалагша адмирал Джон хадаа 2... мянган тонно уһа түридэг американска авианосец Сан-Францискоһаа Япони руу ерээ гэжэ мэдээсэбэ.

Американска авиаци Кореяын амгалан хүн зониие зэрлиг муухайгаар бомбодоно

ПХЕНЬЯН, июлиин 24. (ТАСС). Пхеньянска радиогой дамжуулһанай ёһоор, Кореядэ байгаа «Дейли Уоркер» газетын корреспондент Виннингтон Аллан июлиин 19-дэ Вонсан (Гензан) городой районд о ошобо.

Американска авиаци Хойто Кореяын городуудай кварталнуудые зэрлиг муухайгаар бомбодоно. Энэ һарада Вонсан город гурба дахин бомбодуулаа. Американска самолёдууд амгалан хүн зониие хюдаха зорилгоор бомбонуудые хаяна. Энэ хадаа хүнүүдые олоорнь хюдалга гээшэ.

Би Вонсан городто ябажа үзэһэн ба американецууд хүнүүдые шадаал һаа олоор усадхаха зорилго табина гэжэ баталжа шадаха байнаб. Вонсанда 140 мянга шахуу хүн һуудаг юм. Эндэ багахан портнууд ба хэдэн предприятинууд бии байна. Июлиин 6, 7 ба 13-да американска авиаци тус городые бомбодоо. Июлиин 13-да хамагай ехэ бомбодолго боложо, олон хүн үхэһэн байна. Бороотой бүрхэг энэ үдэрые ашаглан, «В—29» гэжэ американска бомбардировщигууд энэ багахан городые 3 ча[с] соо хайра гамгүйгөөр бомбодобо. Бомбардировщигуудай арилһанай һүүлээр ондоо самолёдууд ережэ тус городые пушкануудаар ба пулемёдуудаар буудаба. Американецууд энэ үдэр тус город дээрэ 500 тонно бомбонуудые хаяба. Тэдэнэр хүдэлмэришэнэй кварталнуудтай районуудые шэлэжэ зорюута бомбодоһон байна.

Американска бомбардировщигуудай бомбодожо байха үедэ г[э]рэй эзэн эхэнэрнүүд, үхибүүд б[а] хүгшэдэй олонхидынь гэртээ байһан байна.

Басагадай хамагай ехэ һургуули, хүдэлмэришэнэй кварталнуудай центр ба далайн эрье дээрэ эхин һургуули бомбодуулба.

Иимэ бомбодолго хадаа корейскэ арадай дура зоригые эбдэх[э] гэһэн зорилготой террористическа акт мүн.

Арадай армиин зэргэнүүдтэ ор[о]хын ба американска интервен[т]нүүдтэ харюу үгэхын тула, сэрэг татагалгын пунктнууд тээшэ ошож[о] ябаһан мянгаад хүнүүдые би х[а]раа б.

Корейскэ партизануудай тэмсэл

ПХЕНЬЯН, июлиин 24. (ТАСС). Пхеньянска радиогой дамжуулһанай ёһоор корейскэ партизанууд Арадай армиин частьнуудай дабшалтада туһалан, эдэбхитэйгээр байлдажа байна.

Абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, июлиин 17—18-да партизанска ехэ отряд Урда Кенсан провинци[да] лисынмановска сэрэгэй частьт[ай] дайлалдажа, тэрээниие бүри мү[л]... бута сохибо.

Партизануудай амжалтат[ай] байлдаануудаар зоригжуулагдаһ[ан] залуушуул партизанска отрядууд[та] орожо байна.

Генерал Дин тухай США-гэй сэрэгэй министерствын мэдээсэл

ЛОНДОН, июлиин 24. (ТАСС). Вашингтонһоо Рейтер агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гэй сэрэгэй министерство хадаа американска 24-дэхи дивизиин командир генерал-майор Уильям Диниие Кореядэхи байлдаануудта һураггүйгөөр үгы бологшодой тоондо хуулита ёһоор оруулһан байна.

Июлиин 20-до, Арадай арми[ин] сэрэгүүдээр бүрин сүлөөлэгдэ[һэн] Тэчжоной дэргэдэхи байлдаануу[д]... генерал-майор Дин американск[а] сэрэгүүдые командалһан байгаа.

Харюусалгатай редакторай орлогшо Ц. Б. БУДА[ЕВ]

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1.80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3.23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4.52; пропаганды и агитации—7.85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3.23; писем трудящихся и информации—6.84 (2 зв.); об'явлений 2.64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02350. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000